

Sprejemi pri Visokem komisariju

Visoki komisar je sprejel dirigenta Draga Marija Šijanec, ravnatelja simfoničnega orkestra, katerega je spremljal prof. Franc Capponi Ušak, upravnik istega orkestra. G. Šijanec je poročal o dosedanjih ljudskih koncertih, ki so se vršili pod pokroviteljstvom Glasbene Matice. Ekselencija Grazioli je izrazil zadovoljstvo nad izvršenim delovanjem na umetniškem polju in nad sijajnim uspehom dosedanjih koncertov. Podal je navodila za njihovo nadaljevanje z željo, da bi se obdržali na isti umetniški višini. V ta namen je dal svoj prispevek 15.000 lir.

Ekselencija Grazioli je sprejel predsednika Zveze profesionistov in umetnikov inž. Pirk-

majerja v spremstvu tajnika Prunka, ki mu je poročal o vprašanjih, ki se nanašajo na omejenjo Zvezo s posebnim ozirom na brezposelnost med profesionisti in umetniki. Visoki komisar je podaril 25.000 lir za nastopajoče praznike, da jih razdeli med najbolj potrebne.

Ducejeva nagrada dvojčkom

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podaril zakoncem Fabjanu Antonu in Karolini, Ljubljana, Celovška cesta 45, ob priliki rojstva dvojčkov nagrado 600 lir.

Uradni razglasi

Imenovanje »Odbora za propagando in turizem«

V »Odbor za propagando in turistično obveščanje o Ljubljanski pokrajini« se imenujejo: 1. fašist odv. Karel Chersi, predsednik, 2. fašist Gvidon Candrini kot predstavnik družbe »Compagnia Italiana Turismo«, 3. dr. Franc Ratej kot predstavnik Pokrajinskega poverništva za tujski promet, 4. dr. Ciril Pavlin kot predstavnik Pokrajinskega odbora CONI, 5. g. Jakob Birimiša kot predstavnik R. A. C. I. 6. g. Ciril Majcen kot predstavnik Združenja trgovcev Ljubljanske pokrajine, 7. dr. Milan Dular kot predstavnik Vzorčnega velesejma v Ljubljani, 8. dr. Josip Pretnar kot predstavnik Slovenskega planinskega društva. Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljanske pokrajine.

Obveznost popolne obdelave kmetijskih zemljišč

Člen 1. Vsa kmetijska zemljišča v pokrajini, ki se dajo uspešno obdelovati, se morajo izrpolno in umno obdelati. Lastniki so zato zavezani poskrbeti, da se ta zemljišča kar najbolj obdelajo, ne da bi se kaj neupravičeno in na škodo opuščalo ali odlašalo. Če lastnikov ni, ker so odsotni ali iz kakršnega koli razloga ne morejo poskrbeti za obdelavo svojih kmetijskih zemljišč, zadeva ta obveznost njih domače, ki bivajo v pokrajini.

Člen 2. Če bi lastniki za obdelovanje posebnih kmetijskih zemljišč ali njih domači ne spoznili ali ne mogli spoznati obveznosti iz prednjega člena, so okrajni civilni komisariji pooblašeni izdati odlok, s katerim se iz javnih ozirov zasežejo zapuščena ali zanemarjena zemljišča in se izročijo drugim v obdelavo. V odloku se pooblaste županji pristojnih občin, da izberejo tiste osebe, katerim se na prošnjo lahko odkažejo zasežena zemljišča proti plačilu primerne odškodnine lastnikom. Odškodnino določi ravnanstvo kmetijske in veterinarske službe pri Visokem komisariatu ob koncu vsakega kmetijskega leta. Zoper zasežni odlok je dopustna v 15 dneh od vročitve pritožba na Visokega komisarja, ki odloči dokončno.

Člen 3. Lastniki, če so ti odsotni pa njih domači, ki bi brez opravičenih razlogov opustili ali zanemarili vzdrževanje, obdelavo ali ukoriščenje zemljišč, važnih za kmetijsko proizvodnjo pokrajine, tako da bi škodovali njene proizvodne potrebe, se kaznujejo po postopku iz navedbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 z zaporo do 2 mesecev in v denarju do 5.000 lir, nevarno zasegi zemljišč brez pravice do odškodnine.

Nova taktika poraženega komunizma v Sloveniji

Komunistična stranka v Sloveniji je epohetka organizirala svojo »osvobodilno fronto« kot nekaj skupne različnih etnij, ki naj bi bile po dopovedovanju komunistov enakovredne v odločanju vodstvenih zadev. Zato so komunisti pritegnili v to organizacijo razne levičarske skupine, ki so si domisljale vsaka zase, da imajo vsaj enakovredno, če ne naravnost vodilno vlogo v »osvobodilni fronti«. Reenica je bila pa drugačna. Odločitev je bila vedno pridržana tajništvu komunistične stranke, pritegnjene skupine so bile samo izkoriščevalno področje, kjer naj bi komunistične celice nabirale svoje člane. Nato je zastopnike teh skupin in skupine vrlega ekoci vrata ter sama pod lastnim imenom začela voditi vso partizansko akcijo.

V zadnjem času pa so se spet izvršile spremembe, ki pomenijo povratek v prvotno taktiko. Kaj se je zgodilo? S svojo preuranjeno akcijo so se komunisti pred ljudstvom razgalili ter zato postali osamljeni. V svojem računanju so se namreč usodno zmotili. Natančno so preračunali, koliko časa se morajo skrivati pod obleko nacionalizma, in kdaj naj to obleko odvržejo ter nastopijo kot odkriti komunisti. Toda te račune so suha dejstva ovrgla. Toliko pričakovana zmaga sovjetskega orožja bi morala sovpasti z odkritim nastopom partizanskega komunizma. A zmaga ni bilo in je ni od nikoder, partizani pa so se zaradi tega znašli v neprijetnem položaju, ker se je njihova akcija pred ljudstvom razkrinkala. Zašli so v težavne razmere, iz katerih niso videli več rešitve.

Tu pa jim je prišlo na pomoč moskovska kominterneta ter dala navodilo, naj se organizacija partizanstva preobrne ter sprejme v svoje vrste vse levičarske elemente, tudi če po prepričanju ti morda niso komunistični. Ta navodila imajo pomen, da se komunistična akcija zopet pred narodom pokaže kot nekaka splošna osvobodilna akcija. Drugič pa bodo zredene in izkrvavele partizanske vrste dobile na ta način okrepitev. S tem se bodo tudi okrepile napadalne gverilske akcije. Zlasti pa je namen tega moskovskega navodila ta, da se z zbiranjem leve razbije odpor Slovencev proti komunizmu, da se razkroji zdravje jedro slovenskega občestva ter zrevolucionirajo množice, kar naj bi vse omogočilo lahek prevzem komunistične oblasti v času, ki bi ga komunistična stranka smatrala za to primerne.

Vabila komunistične stranke veljajo predvsem elementom iz bivših sokolskih vret ter ljudem okrog krščansko-marksiističnega pokreta. Sicer so imeli tudi do sedaj obojni v glavnem štabu partizanskih čet svoje zastopnike, toda ti se smatrajo že nekaki polnokrvni komunisti in so ohranili svoje ime le zato, da služijo kot slepilo še drugim, ki se morda še niso dali zapeljati. Toda dejanja se odprla slovenski javnosti oči ter zamrzila partizanstvo. Da bi vklebili v svoje vrste še nadaljnje število ljudi iz nekomunističnih vret, so eedaj komunisti začeli močno propagando za pristop k osvobodilni fronti. Zopet so se začele fraze, ki smo jih bili že vajeni zlasti od jeseni 1941 pa do pomladi 1942: osvobodilna fronta ni komunistična, v njej imajo besedo vsi, ki ljubijo svoj narod in svojo zemljo, itd.

Toda bridke izkušnje bi morale končno vendarle že izmorditi tudi elemente iz bivših sokolskih in krščansko-marksiističnih vret. Če je bil Sokol kdaj nacionalno misleč, potem je pač jasno, da svojega nacionalizma ne bo mogel nikoli spraviti v

sklad s komunističnim internacionalizmom. Morda se mu bo posrečilo skleniti kak začasen sporazum s komunisti, toda ta sporazum bo le trnek, na katerem bo sam obvisel kot lahek plen boljševizma. Nekaj podobnega velja za krščanske marksiste. Če poleg svojega gospodarskega marksizma — oni namreč zatrjujejo, da so marksisti le kar se tiče gospodarskega sistema, drugače pa so pripadniki krščanstva, kar pa je dokaj protislovno — priznavajo le še trobico krščanskih načel, potem morajo vendar videti, zlasti po strahotnih izkušnjah dveletnega sožitja s komunizmom — da je komunizem res bistveno in nujno proti krščanstvu.

Če bi se kdo tukaj skliceval na poročila, ki

Vedrete:

Vittorio Emanuele III ad una cerimonia militare - Fotografie a colori e riproduzioni fotografiche della guerra - La Valetta senza flotta - La battaglia estenuante sui mari - Churchill e Roosevelt a Casablanca - Manuela Del Rio, la celebre danzatrice - Cabaret notturno per soldati e molte altre interessanti documentazioni.

Leggerete:

La storia di una rivoluzione troncata - Resoconto di una lotta senza esempio del Gruppo "Tirolesi" - Qualche cosa di interessante sul pane di guerra. Sulla prima pellicola a colori eseguita con trucco - "L'Europa" non più grande della Svizzera? Risposta ad una domanda che non è affatto ingenua come sembra e molti altri interessanti articoli.

Provvedetevi ancora oggi dell'ultima edizione della grande rivista illustrata europea.

Signal

In vendita ovunque a L. 3,—

Su richiesta offerrate un numero di saggio scrivendo a:

Di Conno
Milano, Via Settala 19

Velik uspeh Tomčevega Križevega pota

Na veliki četrtki je Glasbena Matica v Ljubljani pod vodstvom dirigenta Mirka Poliča izvajala s spremljavo orkestra veliko kantato Matije Tomca »Križev pot«, ki ga je ta veliki glasbenik sestavil na besedilo pesnice Vide Tauferjeve. Navdih za ta križev pot je dobila pesnica Vida Tauferjeva v Stični, kjer učitelj, ob najlepšem slovenskem baročnem križevem potu Mekinčana Fortunata Berganta iz leta 1766, ki visi v samostanski baziliki v Stični. Tu je v letu 1940 zamislila svoj križev pot, ki ga je spesnila v spominu na narodne nekajvrstičnice ob križevpotni pobožnosti, toda v zelo komplicirani kompoziciji: prve tri vrstice ponavadi slikovito opisujejo dejanje, četrta je vez med dogodkom in občinstvom, zadnji dve pa sta opozorilo občinstvu, kaj naj spriči takega trpljenja stori, da se spokori od grehov. Zvezana pa sta oblikovno prvi in zadnji verz ter ostali s prepletajočimi se rimami, da torej vsak verz zase pomeni majhno trnovo krono.

so jih dali komunisti tem skupinam, bi ga morali smatrati za naivnega. Komunizem ne bo mogel nikoli priznati zasebne lastnine. Prav tako ne more komunizem nikoli priznati vloge družine, kakor si jo zamišljamo mi in kakor si jo zamišlja vsak pripadnik katere koli nekomunistične miselnosti. S svojim pojmovanjem o družinskem gospodarstvu, o nasledstvenih pravicah, skratka o pravem in socialnem položaju družine je komunizem v popolnem nasprotju s tradicionalnim gledanjem na ta vprašanja. Kar pa se tiče posebej krščanskih marksistov, je treba reči, da si delajo veliko in usodno elepilo, ko mislijo, da bo komunizem spoštoval njih versko prepričanje, oni komunizem, ki ga je že Pij XI. oboje kot brezbožnega in v bistvu nekrščanskega.

Vsa vabila komunistične stranke so torej le trnek, na katerega naj se ujame naivnost ljudi, ki morda ljubijo svojo zemljo in ki mislijo, da bodo mogli to ljubezen udeležiti v nesrečnih komunističnih vrstah, ne vedo pa, da se komunizem poslužuje njihovih čustev samo zato, da doseže svoje končne namene, to je boljševizacijo Slovenije.

Usoda teh skupin bo točno taka, kakor jo je opisal Boris Kidrič (Peter Kalan) že v svojem govoru na sestanku komunistične stranke na Kočevskem Rogu lanske poletje. Besede so sicer bile namenjene krščanskim marksistom, veljajo pa prav tako za vse druge skupine, ki se slepijo, da se bodo mogle v okviru komunizma samostojno gibati. Kidrič je v svojem govoru očrtoval bodoči položaj, ki naj bi nastal po partizanski zmagi ter se pri tem dotaknil vprašanja, ali naj bi v novem položaju še bil možen obstoj krščansko-marksiistične stranke. Take reči: »Ustanovitev krščansko-socialistične stranke bi prineela mnogo vprašanj in težav pri demokratizaciji (po naše rečenici: pri boljševizaciji). To bi povzročilo zelo hude posledice za našo vojsko. V končnem razvoju bi bili krščanski socialisti prisiljeni prevzeti vlogo Kerenskova. Morali bi iti po njegovih stopinjah in mi bi jih morali uničiti.«

Te besede voditelja partizanov naj si zapomnijo vsi tisti, ki jih morda še mikajo slepiva vabila poraženega komunizma v Sloveniji.

Videli boste:

Viktorja Emanuela III pri vojaški proslavi - Barvaste fotografije in fotografirane posnetke vojne - La Valetta brez mornarice - Depimirajočo vojno na morju - Churchilla in Roosevelta v Casablanci - Manuella del Rio, slavno plesalko - Nočno zabavišče za vojake in mnogo drugih zanimivih dejstev.

Videli boste:

Zgodovino o preprečeni revoluciji - Poročilo o brezprimerni borbi edinice "Tirolesi" - Nekaj zanimivega o vojnem kruhu - O prvem barvastem filmu izdelanem z montažo - Ali ni "Evropa" večja od Švice? Odgovor na to vprašanje nikakor ni tako preprosto kot izgleda, in mnogo drugih zanimivih člankov.

Preskrbite si še danes poslednjo izdajo velike ilustrirane evropske revije

Signal

Naprodaj povsod za 3 lire

Na zahtevo boste prejeli poskusno številko, če pišete na naslov:

Di Conno
Milano, Via Settala 19

Ves križev pot pa je z uvodno in zaključno pesmijo vključila v okvir romanja na Kalvarijo ob postajah križevega pota. Tako sta se našla slikar in pesnik, le da je slikar, kakor se vidi iz produkcij, zajel križev pot vse bolj razgibano, človeško in čutno, dočim je pesnica ostala umirjena, statična in podučna. Izdaja Tauferjeve Križevega pota v založbi Ljudske knjigarnice za advent leta 1941 je pritegnila še Bergantove reprodukcije, kakor jih je posnel umetnostni zgodovinar Marijan Marolt, ter je v opremi arh. Šukljetovala dala na knjižni trg izredno lepo in okusno knjižico. Čudimo se, da je ta knjižica, pri kateri so sodelovali slikar, pesnik, umetnostni zgodovinar in arhitekt, ostala tako neopažena v naši javnosti, ko pa pomeni nedvomno krasno knjižno sodobno darilo in še zelo poceni (13 lir!).

Ni pa ostalo neopaženo to delo pri glasbeniku takega kova, kakor je Matija Tomec, ki je ob ta tekst in podobe zamislil svojo veliko kantato Križev pot, ki jo je Glasbena Matica pred tedni izdala v posebni knjižni opremi. Na veliki četrtki pa je doživelo to delo svojo prvo izvajanje z najboljšim slovenskim vokalnim zborom Glasbene Matice ter doživelo popoln uspel. Marsikdo je šel s skepso v srcu na koncert, ki je imel na programu eno samo religiozno delo za ves večer, pa je zapustil dvorano z občutkom, da je bil pri krstu velike slovenske glasbene stvaritve, kakor je že dolgo nismo slišali. Ne samo tisti, ki so prišli na duhovni koncert iz potrebe po duhovni umetnosti in notranji obnovi spriči prazničnih dni, temveč tudi izrecno in zgolj glasbeni uživalci so ob koncu odšli s prepričanjem, da je Tome naš največji zborovski komponist, ki zna voditi pevski stavek kot morda noben sedanjih naših skladateljev. V tem pogledu je Tome gotovo zmagal in si potrdil sloves izrednega talenta. Iz težavnega razdrobljenega teksta šestnajstih kitic je ustvaril kantato, ki ni utrujala, temveč se vedno bolj razvijala ter pridobivala na notranjem razumu, ki ga v tekstu ni toliko kot v slikah. Zato je bilo dobro, da so prireditelji projicirali Bergantove križevpotne podobe na platno, s čemer so dali prireditvi velikonočno prigodniški značaj, večji poudarek religioznosti, pa tudi misel samo privezali tesneje ob dogodke velikega tedna. Ne spuščamo se v oceno Tomčeve kantate kot glasbenega dela, tudi ne v oceno Poličevega izvajanja — to bodo storili poklicni strokovnjaki — temveč bi radi samo kot kronisti poudarili velik užitek, ki so ga imeli poslušalci. Mogočni zbor Glasbene Matice s spremljavo orkestra je pod taktirko g. Poliča podajal vso skladbo občutno in svečano, da smo ves čas imeli občutek cerkvene glasbe v sistemu postnih spokornih pesmi velikega tedna. Dobro so bile vidne slikarske poteze nekaterih začetnih verzov, ki opisujejo dogodke, potem pa mogočne prošnje in obžalovanja, ki jih je Tome polagal včasih v usta tako ženskim zborom ter dosegel velike učinke. Solo partije sta odpele gospe Golobova in g. Bettetto. Prva je odpevala VI. postajo in XI. postajo; dočim jo je privikar zalival orkester, je v drugi partiji prišla do veljave vsa žametnost njenega nizkega glasu ter čustvenost višjih leg. Bettetto pa je bil ves večer tako v V. postaji kakor pozneje v VIII. v izredni formi. Kako mogočni so bili zborovski stavki VII. postaje in potem vedno in vedno bolj: na pr. v IX. postaji vsa zemlja mu je zdaj mrtvaški prt. Ali X. postaja: Končan je pot! ter XII. postaja: Za nas na križu dobri Bog umira, ter zadnji stavek: O, daj ljubezen vsem, tolaži ljudske rane! To so bile simfonije in polni akordi, kakor da poslušamo Galussa in stare baročne klasike!

Kako je občinstvo, ki je do zadnjega napolnilo dvorano, z odobravanjem sprejelo delo kot izvajanje, priča priznanje, ki ga je dalo po prvi polovici izvajanja ter ob koncu. Ves čas se je namreč spriču duhovnega verskega značaja prireditve vzdržalo ploskanja, tedaj pa ni štedilo s priznanjem. Poklonjeni so bili venci dirigentu Poliču in solopevcema g. Golobovi in g. Bettetu, avtorju kantate g. Tomcu in pesnici gđ. Tauferjevi. Izredno glasbeno prireditve sta počastila s svojim obiskom tudi Ekse. Visoki komisar E. Grazioli in Ekse. general Gambara.

Spriču velikega uspeha Tomčevega Križevega pota, h kateremu tako skladatelju kakor tudi vsem izvajalcem samo čestitamo, smo mnemnja, da bi kazalo večer še ponoviti, kajti veliko občinstva je moralo oditi brez vstopnic.

Razdeljevanje marmelade

Pokrajinski prehranjevalni zavod sporoča: Za tekoči mesec se bo razdeljevala počenski z dne 24. t. m. potrošnikom v mestu Ljubljani marmelada in sicer 250 gramov na vsako osebo. Ker so že izkoriščeni vsi odrezki živilske karte, morajo detaljisti pritisniti na hrbtu vsake nakaznice svojo štampiljko.

Potrošniki v pokrajini bodo dobili marmelado na isti način in v isti polični in sicer v skladu s predpisi, ki jih bodo izdali okrajni civilni komisarij.

Razdeljevanje sardin

Pokrajinski prehranjevalni zavod sporoča: Počenši z dne 24. aprila letos bo razdeljena mladini od 9 do 18 let, ki stanujejo v mestu Ljubljani in ki imajo predpisano dodatno karto GM/C, po ena škala sardin v olju v brutoteži 200 gramov po ceni 7.85 lire in sicer proti odrezku V navedene nakaznice.

Zadnja carica

Medtem pa je zadela princeso Aliks huda žalost, ko je izgubila svojega tako ljubljenega očeta. Zmeraj pa je bila prisrčno nevezana na svojega brata Ernesta, ki je postal zdaj hessenški veliki vojvoda. Malo mesto Darmstadt je na novo vzcvetelo, saj je bil veliki vojvoda Ernst velik ljubitelj umetnosti. Dal je poklicati številne nemške umetnike v Darmstadt, da bi mu prenoveali mesto po umetniških načrtih. Tako se je začela darmstadtska »kolonija umetnikov«, ki jo je tvorila skupina hiš, ki so bile zgrajene v novem slogu konca 19. stoletja, kar je dalo staremu romantičnemu mestu posebno, neprikladno lice. Brez dvoma je kasneje princesa Aliks kot ruska carica Aleksandra, posnela tako vrsto gradnje, ko je dala prenoviti pravoslavno cerkev v čistem bizantinsko-ruskem slogu na način, ki je sličil darmstadtski gradbeni mešanici. Ta samovoljna prezidava in sprememba sloga pri božjem hramu je vzbudila mnogo nejevolje.

A povrnimo se tja, ko je bila usoda mlade princeze Alikse še povsem neodločena. Kmalu bomo videli, kako se je njena življenjska pot zasukala zaradi poroke njenega brata. Veliki vojvoda Ernst se je bil leta 1893 zaročil s svojo pravo sestrično, z Viktorijo Melito iz rodbine Saksonsko-Koburg-Gotha, hčerjo vojvode Alfrida rodbine

9 Saksonsko-Koburg-Gotha (ki je bil sin kraljice Viktorije) in velike vojvodinje Marije Aleksandrovne, ki je bila sestra Aleksandra III. (Viktorija Melita je bila sestra poznejše romunske kraljice Marije, ki jo v spominih naziva »Ducky«). Pozneje se je ločila od Ernsta in se poročila z bratrancom, velikim vojvodo Cirilom, ki je bil sin brata Aleksandra III. Iz tega novega zakona se je rodil princ Vladimir, ki je zdaj pravi dedič ruskega prestola. Poroko so obhajali v aprilu leta 1894. Citateli se bodo spominjali, da smo zapisali o tem letu, kako je vznemirilo Rusijo z vestjo o nevarni bolezni Aleksandra III., bolezn, ki je najbolj pospešila skrb za bodočnost ruskega prestolonaslednika. Zadeva o njegovi ženitvi je postala nujna. V naslednjem poglavju bomo videli, kako se je to vprašanje razrešilo.

3. Carska idila.

Prestolonaslednik se je bil vrnil s svojega dolgega potovanja proti koncu l. 1891. in je zopet zavzel svoje mesto v družinskem krogu. Njegov dnevnik glede tega potovanja ne vsebuje nič posebnega, razen zapiska z dne 21. decembra 1891., ki navaja sledeče:

»Danes zvečer smo se pogovarjali z mamo o družinskem življenju naše moderne mladine. Ta pogovor me je presunil do dna duše, dotaknil se je mojih tihih sanj in upanja, ki ga gojim za bodočnost. Pred poldrugim letom sva s paponom govorila prav o teh stvareh

v Peterhofu. Toda od tega časa se ni prav nič spremenilo. Niti v dobro niti v slabo. Moja želja je, da bi se poročil z Aliko. Ljubim jo že dolgo, toda še bolj in globlje sem jo vzljubil od l. 1889, ko se je mudila pri nas v Petrogradu šest tednov. Dolgo sem se boril proti temu svojemu čustvu, skušal sem, da bi prevaril samega sebe in si dopovedoval, da je nemogoče, da bi se moj sen uresničil. Toda odkar je Eddy (Clarenceški) odstopil ali je bil zavrnjen, je ostala med nama edina ovira — vera! Kljub tej oviri, saj drugih ni, sem prepričan, da so najina čustva obojestranska. Vse je v božjih rokah! Vdan v njegovo voljo in usmiljenje, pričakujem pomirjen svojo usodo.«

Ta mir in ta vdanost v usodo je kar neverjetna za mladega zaljubljenega huzarskega častnika in bodočega carja. Globoka vernost in vdanost v svojo usodo in plahost se prepletajo v njegovem značaju. Prestolonaslednik se je zavedal te svoje slabosti. Vedel je, da bo zaradi te svoje slabosti težko vztrajal proti vrsti ovir, ki mu jih bosta stavila lastna roditelja z ozirom na njegove najljubše sanje o bodočnosti. Dne 29. januarja l. 1892 je zapisal v svoj dnevnik:

»Ko sva se danes z mamo razgovarjala, je mama namigavala na Heleno, hčerko pariškega grofa, kar me je zelo zmedlo. To bi pomenilo razpotoje, jaz pa bi rad sledil ravni poti, mami p ase zdi, da najbi krenil v drugo smer. Kaj bo iz vsega tega?«

Najboljše ljudi more partizani

Ljubljana, 23. aprila.

Črna zemlja že davno krije po temnih gozdovih in nepristopnih prepadih častljiva trupla mučencev, ki so umrli za svojo vero in svojo poštenost izpod roke brezboštva. Čimbolj se pa časovno oddaljujemo od njihove smrti, tem svetlejši in lepši nam je pomen njihovih žrtev. Umrli so na različne načine: nekateri so bili prej dolgo mučeni, drugi so umrli nenadoma. Skoraj vsi pa so umirali zato, ker niso dali svojega pristanka za stvar, ki so jo smatrali nasprotno božji stvari in božjemu kraljestvu.

»Vse mi vzemite, le vero mi pustite!«

V dolgi vrsti mučencev, ki so šli v smrt za svoje versko prepričanje, se kakor vedli med ostalimi odlikuje Anton Škedelj, posestnik na Vrhu pri Smihelu, rojen 15. januarja 1892.

Pokojujnik je živel tiho in neopazno, kakor živi pač toliko in toliko sloven. kmetov. Obdeloval je svoja polja, skrbel za družino, skratka, svet bi mislil, da je Anton Škedelj navaden povprečen, ki ga človek morda kdaj vidi, pozneje pa mu njegova slika izpade iz spomina. Pa vendar se je Škedelj že v svojem življenju visoko odlikoval in daleč prodrl iz povprečnosti. Že kot fant je bil zgleden, pozneje kot družinski oče pa nadvse skrben in dober. Vse njegovo življenje je bilo prepleteno z dobrimi deli. Če je komu naredil uslugo, ni od njega zahteval protiusluge. K dobremu delu ga je priganjala ona lepa poteza krščanske ljubezni do bližnjega, ki je ead globoke vere.

O njegovem globokem in doslednem verskem prepričanju bi znali njegovi sovaščani marsikaj vzpodbudnega povedati. Bil pa ni kristjan le po besedah, temveč predvsem v dejanjih. Pri nobeni dobrodelni akciji ni manjkalo prispevka iz rok »dobrega Tončka«. Tako sa ga namreč nazivali njegovi sovaščani. Vsak berač, tujec ali domačin, je bil na Škedeljevem domu gostoljubno sprejet. Kaj čudnega, če je to svojo vero ohranil tudi v smrti takšno, kakršno je gojil v življenju! Ko je namreč slutil, da ga bodo komunistični partizani najbrž ubili, je svoji sestri zaupno dejal: »Tudi če mi vzamejo življenje in imetje, samo da mi vero pustite!«

Koga so morili partizani

Prav primer Antona Škedelja naravnost vpije k resnici. Tu je namreč kar najbolj razvidno, da so partizani morili predvsem in tako rekoč samo zavedno krščanske ljudi, ker jih je k temu priganjalo sovraštvo do vere. Kako drugače bi se jim naj sicer zameril pokojni Anton Škedelj? Saj so tudi komunistični terenski komisarji mogli dobro vedeti, da živi samo svoji družini, svoji veri in dobri deli, ki jih je izkazoval bližnjemu. In da je bil prav to vzrok njegove smrti, je vaščanom dobro znano. Škedlja na Vrhu so namreč poznali, da je bil neomajan krščanski mož. Njegovo družinsko življenje je bilo prepojeno z lepimi krščanskimi navadami. S svojim zgledom je zelo vplival tudi na sovaščane. Nikoli ni bilo slišati iz njegovih ust kletve ali opravičljive besede. Vedno je ščitil dboro ime bližnjega. To je bila v očeh komunistov huda napaka in zločin. Rea, taki ljudje so komunistu najbolj nevarni: pošten, dosledni, doberdelni, nepokupljivi. Prav nič se torej ne čudimo, da je bil Tonček obsojen na smrt. Čudimo se le tistim, ki v partizanstvu ne vidijo brezbožnega komunizma ali pa ga zagovarjajo s tem, da mu priznavajo raznoolikost, kjer naj bi komunistična stranka imela le svoj majhni delež. Toda kri krščanskih mučencev je vendarle preočit in premočan dokaz, da bi si mogli zakrivati oči pred tako jasno resnico.

»Treba je dati življenje za vero!«

Pokojujnik Anton Škedelj je imel to lepo navado, da se je vedno odrikl, kakor je spregovoril besedo »Bog«. To je bila sicer le neka zunanja poteza, ki bi kaj morda pomenila brez globljega notranjega odjeka. Toda Škedlja je pomenila cel program: program bogatega, notranjega krščanskega življenja, ki ga je oblikoval preprosto kakor sveti kmet Izidor po tistih svojih umskih zmoglostih, ki so mu bile dane kot preprostemu poljedelcu. Zavedal se je, da je vse njegovo življenje usmerjeno v nadnaravnost. Za svoj zadnji smoter se je rajni kar najlepše pripravil. Morda je že prej slutil, da bo moral Bogu dokazati svojo zvestobo z mučeništvom. Zadnje dni je s to slutnjo v srcu pripravil tudi svojo družino. Na mizi sloneč je večer, preden so ga komunisti odpeljali v smrt, rekel zbrani družini: »Če bo kdaj prišel čas, da bo treba za vero dati življenje, glejte, da ga boste velikodušno dali.«

Kako prepojen pravega krščanskega prepričanja je bil, kaže tudi njegova poslednja izjava: »Ne bi hotel storiti niti koraka, ne izgovoriti besede za to, kar bi spoznal, da je zoper božjo

voljo.« Očitno je s tem mislil na pokret partizanstva, ki je v njem videl veri sovražno gibanje. V lanskem juniju so Antona Škedlja komunisti odpeljali in ga ubili.

Kri mučencev spričuje resnico

Znano je, kako si nekateri prizadevajo, da bi partizanom odvzeli značaj preganjalec vere. Zakaj to delajo? Morda dela kdo to iz lastnega prepričanja, kar ni nemogoče, saj je nepoučenost nekaterih izredno velika, drugi pa si nalašč in hote zatiskajo oči in zapirajo oči pred dejstvi. A vendarle je namen teh opravičevalcev čisto drug. Vedo namreč, da so se partizani med ljudstvom zasovražili najbolj zaradi svojega brežbožnega zadržanja. Sedaj bi radi ljudstvu dopovedali, da partizani vendarle niso komunisti, kaj želo brezbožniki. Tako bi jim ljudstvo zopet verjelo, in oni bi znova dobili oblast in znova preživljali kri krščanskih mučencev.

In kaj drugega pomeni tudi primer nesreč-

Mojster Rihard Jakopič nevzdradno spi

Sožalje Visokega komisarja družini

Ljubljana, 23. aprila.

Veliki slovenski slikar in oče slovenskih likovnih umetnikov Rihard Jakopič se je mirno, vdano in pripravljen ločil od tega sveta ter se preselil v večnost. Pokojnik je bil globoko veren in pobožen, tako kakor je vsak globok umetnik. Rad je prebiral Aleša Ušeničnika modroslovne knjige in jih je pred meseci naročil v najlepši vezavi. Pokojnik je bil resnično dobrega srca. Bil je tih podpornik pravih revežev. Še tik pred njegovo smrtjo sta potrkala na njegovo stanovanje dva podpore potrebna, ki ju je pokojnik skrbno podpiral. Mnogi siromaki, potrebni resnične podpore, so v njem videli pravega podpornika, nekateri so ga kar kratko imenovali: »Naš oče!« Bila je to pokojnikova najlepša stran, da nikomur ni črnil niti besedice, komu je izdal kak denar. Dostikrat je sam naglasil v razgovorih:

»Človek je toliko vreden, kolikor ima v sebi ljubezni.«

Lahko je pokojnik umrl. Slutil je že poprej, da bo treba nastopiti pot v večnost. Govoril je tu in tam mirno: »Umr! bom!« In njegov krasen značaj kaže tudi, kako je vse posvetne stvari lepo uredil pred smrtjo.

Pokojnik je bil res mehka umetniška duša, ki so ga strle grozote realnega življenja. Zadnja leta je bolehal na epilepsiji, ki jo je znal dolgo skrivati in ni o tej bolezni nikdar go-

nega kaplana Mikuža, ki ga je njegovo zgrešeno in brodolomsko življenje pripravilo do tega, da se je vdal komunističnim obljubam ter šel partizanom delat reklamo. Ali ni dovolj jasno povedal Koebek v svojem pismu pokojnemu p. Norbertu, da partizani rabijo vsaj enega duhovnika zato, da bodo lahko pred ljudstvom tajili svoje brezboštvo? O Mikužu je nadvse značilno in prav točno povedal tovariš partizan, ko se je partizanski glavni štab z Mikužem vred mudil dne 9. in 10. aprila na Catežu. Nek domačin je namreč vprašal partizana: »Kdo pa je tisti tovariš tamle?« In partizan je domačinu odgovoril: »To je pa en faliran far!«

Tako partizani sami izpričujejo značaj Mikuževga poslanstva med komunisti.

A kljub vsemu prizadevanju komunistov so vendarle dejstva močnejša od laži. Najmočnejše pričevanje pa daje kri mučencev, ki so umirali po zgledu svojega Učitelja za vero. Anton Škedelj je med temi mučenci svetla zvezda. Še pozni rodovi se bodo spominjali njegove žrtve, ki jo je doprinesel in s tem izpričal neomajnost svojega krščanskega prepričanja.

Zakrito obličje

Odlomek iz Kristusove zgodovine.

Ko so izgovorili in kontali gospodari tragično komedijo s smrtno obsodbo, pričenjajo služabniki čarovniški ples.

Medtem ko se prvaki posvetujejo, kako bi izposlovali od namestnika potrditev in čim prej, se tisto jutro izvršili sodbo, so prepustili Jezusa pestem v palači prisotne druhal, kakor vržejo lovci drobovje ustreljeni živali psm, ki so pri lovu pomagali. Tudi postopači, ki pospravljajo tempeljske ostanke, imajo za napitino pravico do kakšnega veselja. Ko se človeška zverina ne boji kazni, ne ve za lepšo zabavo, kakor da se zneša nad neoboroženim in to z večjim užitkom, če je neoborožen nedolžen. Zivinska narava, ki se je v naši notranjosti potajila, a ne ukrotila, udari nesramno in reneče na dan. Obraz se spremeni v riles, zobje v okle, roke v to, kar so v resnici — kremplje, in glas ni več skladen, temveč riga in rjove. Ako se pokaže kaplja krvi, jo hočejo vsi lizati. Ni opojnejše tekočine kakor kri, ki krepa kakor mošt, in tako škrlatno je lepše videti kakor Pilatovo vodo.

Ce pa tigrova narava izbruhne, se rada loti igre; tudi tigri uganjajo norčije; tudi otroci se igrajo tigre, kadar jim zrastejo mlade moči. Biriči, ki čakajo, da tujec odobri smrt najnedolžnejšega svojih bratov, hočejo nuditi obsojenemu za trpljenje šaljiv predjem. Zabavajo se. Dovoljeno jim je, da se igrajo s svojim kraljem, da se kratkočasijo s svojim Bogom. To so končno zaslužili. Bdeli so celo noč — in noč je bila mrzla —, korakali so na Oljsko goro in se bali odpora, a strah ni bil popolnoma prazen, ker je eden izmed njih skoraj izgubil uho, in nato so čakali do jutra. To je bil izreden trud, posebno one prazniške dni, ko sta bila mesto in tempelj natrpana tujcev in so imeli vsi več posla.

Ne vedo pa, kje naj začno. Zvezan je in njegovi so se razpršili. A ta človek jih gleda s pogledom, kakršnega še niso do sedaj zapazili. S tako nepremičnim pogledom, kakor bi prihajal z one strani sveta in motri njih notranjost kakor žarek nadležnega sonca. Ta zvezani, oslabljeni človek, kateremu teče po obrazu nov pot in mehča na licih strnjeno kri, ta nihče, ta deželan brez zaščitnika in branilca, obsojen na smrt od najvišjega in svetega sodišča judovskega naroda, čunja v človeškem liku, določena na križ kot sužnji in razbojnik, ta zasmehovanece mogočnikov, ki so ga mogočniki izročili svojim podložnikom kot pustno lutko, ta človek, ki ne govori, ne vzdihuje, ne joka, ampak jih gleda, kakor da se mu smilijo, kakor more oče gledati bolnega sina, kakor prijatelj gleda zmedenega prijatelja, ta človek, ki je vsem v zasmeh, vzbuja v njih malopridnih dušah skrivnostno spoštovanje.

Toda nekdo izmed pismoukov ali starešin jim je dal vzgled. Pljunil mu je v obraz, ko je šel tik mimo njega. Mož je zelo skrbel za svojo obredno čistost in si ni hotel omadeževati rok. Pripravljenih za veliko noč in se dotikati božjega sovražnika, ki je bil že tako blizu smrti in so ga lahko imeli za nečistega kakor mrtveca. A čemu je pljunek? Kaj je pljunek? Telesni izmeček, v tekočino izoblikovano zaničevanje.

In na obličju, obsejanem z deviškimi jutranjim soncem in zaprtim božanstvom, na obličju, razsvetljenim od svetlobe sonca in svetlobe ljubezni, na zlatem Kristusovem obličju so pokrili judovski pljunki prvo pasijonsko kri.

Sodrga služabnikov in biričev se ne zadovoluje in se ne plaši, da si omadežuje roke. Vzglede poglavarja je v njih premagal čar bratskega in bolestnega oboječnega pogleda. Strazniki, ki stoje okoli, ga kľofutajo; oni, ki ne morejo doseči njegovega obličja, ga pestijo in sujejo, in besede, ki prihajajo iz ust brezumnih divjakov, zadevajo strašneje kakor udarci.

Obličje, ki je bilo belo kakor glogov evet in svetlo kakor sončno zlato, potemni modrikastovijoličasto, kakor pri onih, ki jih bičajo. Lepo plemenito telo suvajo z udarci, da omahuje semintja sredi valujoče drhali. Jezus ne reče besede onim, ki pljujejo vanj grdo nesnago pokvarjenih duš. Strazniku, ki ga je kľofutnil pred Ano, je odgovoril in ga vprašal, naj spriča, če je bilo kaj napak: tem z verige spuščenim lopovom ne odgovori ničesar.

Nekdo od njih vzame umazano čunjo, pokrije z njo krvavo in oklofutano obličje, zveže zadaj rogliče, napravi krog in reče:

»Lovimo z njim slepo miš! Baha se, da je prerok. Poglejmo, ali bo uganil, kdo ga tepe.«

Obličje je pokrito. Ali je bilo v malopridnem živem dejanju nezavestno usmiljenje, da mu vsaj prihrani pogled poživljenih bratov? Ali je bil pogled bolestne ljubezni v resnici neznošen?

Otročji kruteži ga obstopijo v krogu in drug za drugim povlečejo za rob obleke, tolčejo po ramah, tolčejo po hrbtu, bičejo po glavi.

»Kristus, prerok! kdo te je udaril?«

Zakaj ne odgovarja? Ali ni morda napovedal razdejanje templja, vojn in potresov, prihoda Sina Človekovega na oblakih in toliko drugih nemumnosti? In kako ne bi uganil lahko ime bližnje osebe? Kakšen prerok je to? Ali je na mah izgubil moč, ali je ni nikoli imel? Onim revnim galilejskim prostakom je lahko natravel svoje hajke, tu smo pa v Jeruzalemu, ki pozna preroke in jih spravi s poti, kadar ne ravna po pošteno. »In še mnogo drugih bogokletstev« — pri-poveduje Luka — »so govorili zoper njega.«

Giovanni Papini.

Veliki četrtek v znamenju verskih prireditev

Letošnji veliki četrtek ni potekel toliko v znamenju zunanjih priprav na velik praznik vstajenja, pač pa v znamenju duhovne poglobitve. Zgodaj zjutraj so bile ljubljanske cerkve zelo dobro obiskane in lepo število vernikov je pristopilo k miži Gospodovi. Čez dan so urejevali v cerkvah božje grobove, v družinah pa so nadaljevali z velikim pomladanskim čiščenjem, zračenjem in obnavljanjem stanovanj. Le tu pa tam so se lotili tudi prijetnih opravkov pred prazniki: trenja orehov in lešnikov, zbiranja rožin in podobnega. Gospodnje, ki so staknile v skritih delih shrambe takšne in podobne dobrote, so jih z varnimi rokami pripravljale, da bodo za praznike razveselile otroke s kosom potice.

Nebo je bilo ves dan otožno in je po malem rosilo. To pa ni motilo otrok, da se ne bi zbrali pred cerkvami z raglicami v rokah. Nekateri so prišli uro prezgodaj in so postali že nestrpni.

ko so čakali v cerkvah na trenutek, ko jih bodo smeli zavrteti. Revčki so bili večinoma brez nadzorstva, kajti matere so imele doma polne roke dela. Tako se je marsikje zgodilo, da so jih morali ljudje krotiti in opozoriti na spodobno vedenje.

Tudi prireditve v mestu so bile v znamenju resnega časa. V gledališču so igrali Gregorinovo »V času obiskanja«, v veliki unijski dvorani pa je priredila Glasbena Matica Tomčev »Križev pot«. Prvi del koncerta so prenašali tudi po radiu. Ta ali oni ga je poslušal doma z besedilom Vide Tauferjeve v rokah in se poglobil v čudovito lepe slike F. Berganta.

Razdelitev premoženja v Egiptu. Iz egiptovskih uradnih podatkov je razvidno, da je imelo 12.000 osep v Egiptu 55% vsega narodnega premoženja, dočim je ostalih 45% odpadlo na 16. milij. ostalih prebivalcev Egipta.

KULTURNI OBZORNIK

Produkcija Glasbene akademije

Na četrti produkciji Glasbene akademije je nastopilo osem gojencev odnosno gojenc. Najprej je zaigrala Bernetič Darinka dnev Rebikovi občutenjsko zasnovani skladbi. Vanje se je lepo vživela in ju s primerno čustvenostjo tudi podala. Baritonist Garibaldi Franc je odpel ravno tako dve skladbi. Prve tehnične težave je že premagal, vendar bo moral na svojem glasu še marljivo delati; višine ima dosti dobre, v nižinah še moti nek prizvok v glasu. Trtnik Olga je Chopina tehnično dobro podala, tudi interpretacija je bila Chopinovemu slogu primerna. Sopranistka Čepe Anica ima srednjo lego glasu prilično dobro izdelano, višine in nižine bodo pa zahtevale še vztrajnega dela. Zidarič Ksenija je podala tri Schumanove skladbe z lepo tehniko in s pravilnim pojmovanjem njih romantičnega izvora. Sopranistka Senegačnik Franja je v svoji stroki pokazala od vseh nastopajočih morda najboljše stopnje zrelosti. Ima čist glas, pesmi izdaja občutno, dinamično stopnjevanje je dobro izvedla, tudi sicer je bila interpretacija izvrstna. Stritar Janja ima proben, k dramatičnemu izrazu nagibajoč glas. S pridnim delom bo lahko dosegla lepe uspehe. Kot zadnja je nastopila Burger Ada, ki je Brahmovi dve skladbi interpretacijsko dobro podala, tehnično smo jo slišali že bolje igrati.

Na klavirju so soliste spremljali Cvetko Ciril, Marolt Sveto in Bizjak-Valjalo Marta. Nastopajoči so bili iz šol profesorjev: A. Ravnika, Z. Ropasove, A. Dariana, V. Wistinghausnove, L. Pfeiferja, A. Trosta in rektorja Betetta, M. T.

Koncert Ljubljanskega kvarteta

Ljubljanski kvartet je v teku svojega obstoja doživel že razne spremembe. Trenutno ga sestavljajo naslednji člani: Pfeifer Leon, Dermelj Albert, Sušteršič Vinko in Šedlbauer Cenda. Mislim, da ne bi pretiravali, če rečemo, da je to ob enem njegova najboljša zasedba, kar jih pomnimo. Toliko umetniške resnosti, tehnične spretnosti in interpretacijske višine gotovo še ni pokazalo to združenje v vsem svojem dosedanjem obstoju kot jo moremo opaziti pri njem ravno v zadnjem času.

Na sporedu svojega zadnjega koncerta je imel Ljubljanski kvartet štiri imena. Domačo tvornost je zastopal Petrič s fugo v a-molu. Skladba mladega skladatelja, ki je bil do zdaj javnosti skoraj neznan, je spretno grajena. Zivahno, za kontrapunktično oblikovanje kaj pripravnemu temo, skladatelj večje izrazi za arhitektonsko zgradbo skladbe; tudi zvok izvajalnega korpusa je dobro izčrpal. — Na drugem mestu sporeda je bil Ottorino Respighi s svojim Quartetto dorico. Skladba ima svoj naslov po začetni in glavni temi, ki stoji v dorskem tonovnem načinu; obstoji iz enega samega stavka, ki pa jasno kaže običajno četrredno delitev, kot jo opazamo pri podobnih skladbah.

— Mozartov kvartet v c-duru uvaja počasni stavek, ki je zaradi svojih nenavadnih harmonij že ob času nastanka vzbudil pozornost kritike; umetniško najvišje stojiča sta gotovo oba zadnja stavka. — Čajkovskega poznamo bolj kot simfoničnega oziroma opernega skladatelja kakor pa skladatelja komornih del. Zato smo hvaležni Ljubljanskemu kvartetu, da nam je na tem koncertu pokazal njegov kvartet v d-duru, ki nosi značilne poteze svojega tvorca, kot jih opazimo tudi v njegovih ostalih delih; to so zlasti: izvornost v celotni zasnovi, velika melodična iznajdljivost, križanje vzhodne in zapadne miselnosti, spretno kontrapunktično snovanje in izčrpno izrabljanje zvčnosti godalnega kvarteta.

Glavna odlika Ljubljanskega kvarteta, ki jo opazimo na prvi hip, je pravo komorno muziciranje, ki nikdar ne prekorači izvajalnih možnosti ansambla, ampak skrbno varuje njegove intimni značaji; to tudi na mestih, ki nosijo skoraj simfonični značaj (Čajkovski); na takih mestih obstoji nevarnost, da zaidejo izvajalci v pretirano dinamiko ali da se poslužijo drugih, zgolj v zunanost usmerjenih izvajalnih sredstev. Te nevarnosti se je Ljubljanski kvartet temeljito izognil. O tehnični strani izvajanja pa skoraj ne govorimo, saj je vsak član kvarteta mojster na svojem instrumentu, ki se pa zna ob pravem času in na pravem mestu skrbno podrediti soigralcu, ki ima kaj tehtnejšega povedati. Zato je bila tudi skupna igra kvarteta do skrajnosti lepo izde-

lana. Dinamika, tematika, slog posameznih skladb: vse je bilo skrbno pretehtano in pravilno zadeto. Zato je tudi napravila njihova igra vtis dovršenega muziciranja, kot ga moremo slišati le pri najboljših združenjih. Ljubljanski kvartet bomo v vrsti številnih koncertov vedno z veseljem in s pozornostjo pozdravili.

M. T.

Pasijonske predstave o velikonočnih praznikih

Gregorinova pasijonska drama »V času obiskanja«, ki jo uprizarjajo v dramskem gledališču, nam živo prikazuje tisti čas, ko so križali Jezusa. Vse predstave te globoko pretesljive drame so nabito polne najrazličnejšega občinstva, ki zbrano sledi dogodkom na odru. Drama je v avtorjevi rezijski odlično podana, z izbranimi igralci in vsi prizori so silno lepi, močni, živi in slikoviti. To je res najprimernejša drama za ta čas! Igrali jo bodo na veliko nedeljo ob treh popoldne! Na velikonočni ponedeljek bosta 2 predstavi »V času obiskanja«, in sicer: prva bo ob treh popoldne, druga ob pol sedmih zvečer! Pri velikonočnih predstavah bodo dodali tudi prizor Jezusovega vstajenja! Vsaka predstava traja dve uri. Preskrbite si vstopnice pravočasno v prodajni, ki je v Operi.

Drobne novice

Posvetitev duhovščine brezmadežnemu Srcu Marijinemu

Skočijski ordinarij sporoča vsem v Ljubljani bivačim duhovnikom, da se bo na velikonočni ponedeljek duhovščina v Ljubljani posvetila brezmadežnemu Srcu Marijinemu, in sicer v stolnici ob petih popoldne. Vsi duhovniki, ki ne bodo službeno zadržani, naj se posvetitve udeležijo v talarjih in roketih. Zavzamejo naj rezervirane prostore pod kupolo do stranskega vhoda. Vhod je skozi zakristijo, kjer bodo dobili formular posvetitve.

V Ljubljani, dne 20. aprila 1943.

Gregorij Rožman,
škof.

Koledar

Sobota, 24. malega travna: Vel. sobota; Jurij, mučenec; Fidel Sigmari, mučenec.
Nedelja, 25. malega travna: Velika noč, vstajenje Gospodovo; Marko, evangelist.

Zgodovinski paberki

24. malega travna:

I. 1891 je umrl Helmuth grof von Moltke, pruski maršal in šef štaba, ki je kot vodja vojaških operacij v vojni z Avstrijo l. 1866, in v vojni s Francijo v letih 1870-71. veliko pripomogel k zedinjenju Nemčije in ustanovitvi drugega cesarstva. Von Moltke je eden najpomembnejših vojskovodij zadnjih stoletij; ustvaril je temelje novodobni vojaški taktiki.

Novi grobovi

Na Dunaju je dne 6. aprila umrla v visoki starosti 84 let gospa Zebisch-Jacobi, hči knjigotrošca Henrika Niemann, ustanovitelja znane ljubljanske trgovine. Naj v miru počiva!

Izšel je

DOM IN SVET

Z B O R N I K 1943 - I.

PESNIŠTVO — PROZA —
KNJIZEVNE STUDIJE — UMETNOST
— KRITIKA ITD. — 160 STRANI
— 11 UMETNOSTNIH PRILOG

NAROCNIKI DVIGNITE GA V

LJUDSKI KNJIGARNI
V LJUBLJANI — PRED ŠKOFIJO 5

— Križanski moški kongreganisti se udeležijo slovesnosti Vstajenja v križanski cerkvi, ki bo danes, v soboto zvečer ob pol 8. Sveče bodo na razpolago pri vhodu na dvoristi.

CVETJE, VENC, ARANŽMAJI
»ROZA« CVETLIČARNA

Vreme se izboljšuje. V četrtek, 22. t. m. je bilo podnevi močno oblačno. Tudi v tam je rosilo. Precej je dežilo od 11 dopoldne tja do 14.20. Ombrograf na meteorološkem zavodu, ki točno zapisuje vse deževne faze in zaznamuje tudi jakost dežja, je zaznamoval, da je od četrta jutraj, torej v 24 urah padlo še za 1,2 mm dežja. Močno izsušena zemlja pa bi potrebovala še precejšnje množice dežja, kajti namočena je samo za kakih dobrih 5 cm. V četrtek dopoldne je bila dosežena dnevna najvišja temperatura +15,5° C, za nekaj stopinj višja kot prejšnji dan. V petek jutraj je valovila nad barjansko ravnino prav gosta, nizka megla, ki se je kmalu razpršila. Posijalo je sonce. V petek je bil v mestu zaznamovan jutranji temperaturni minimum +8,4° C. Barometer se počasi dviga. V petek je bilo njega stanje 768,5 mm.

— Za veliko noč so najprimernejša praktična darila: lepo nalivno pero, jezikovni tečaj na gramofonskih ploščah, elegantna harmonika, gramofon s ploščami, hladilna omara za živila itd. Ni vam treba izgubljati časa z iskanjem teh stvari, ker je trdka »Everest« z vsem tem že najbolje založena, ter vam tudi veliko izbiro po zmernih cenah! — Vabimo vse na neobvezen ogled dokler traja zaloga, ker je nakup najboljši tam, kjer je velika izbira! — »Everest«, Prešernova 44.

— Vsem kolegom, ki so bili diplomirani lanske jesen na oddelku VPS na filozofski fakul-

teti kr. univerze v Ljubljani. Po nalogu dekana filozofske fakultete sporočam vsem kolegom, ki so bili diplomirani lanske jesen z menoj na VPS, oddelku filozofske fakultete v Ljubljani, da so sedaj diplome že v tisku ter da bo veljala tiskovina predvidoma za vsakega po 20 lir, kateri znesek naj mi blagovoli vsako nakazati osebno ali po pošti najkasneje do 1. maja t. l. Diplomsko tako bo plačal vsakdo, ko bo dvignil diplomu na dekanatu. — Bratko Rudolf, Ljubljana VII., Ulica sv. Marka 22.

— Nesreče na deželi. Lesni delavec, 16letni Stanko Seljak, je bil na Vrhniki zaposlen pri prekladanju tramov. Težak tram mu je padel na levo nogo in mu jo zlomil. — V Metliki je posestnik sin, 18letni Josip Savor, sekal drva. Iver mu je odletela v desno oko, ki mu ga je hudo poškodovala, da je moral iskati zdravniško pomoč v ljubljanski bolnišnici. — V Velikih Laščah je 50letni posestnik Matija Perovšek padel pod voz. Zlomil si je levo nogo. — Na Polici pri Grosupljem je 10letni posestnikov sin Ivan Serčelj padel s skledja in si zlomil levo roko. — Na Rudniku pri Ljubljani je 17letna delavčeva hčerka Pepca Klančarjeva padla s kolesa in si poškodovala levo nogo.

— Prošnja. V sredo, 4. t. m. se je pri vlaku

Iz dela in življenja - od tu in tam

Z Gorenjskega

Pismo gorenjskega vojaka. Gorenjski tednik objavlja 14. aprila pismo, ki ga je poslal grenadir Jožef Miklavc svojim domačim. Pismo se glasi v izveščku: »...Mi vsi, ki smo zadnjič v ponedeljek, dne 29. marca odpotovali s transportom na naša nova mesta, se še kaj dobro počutimo. Danes dopoldne smo dobili prvo plačo, sedaj proti večeru smo se pa preoblekli v vojaške uniforme. Dolgčas res ne občutimo. V veselju družbi marsikatero zapojemo, a tudi smeja je dovolj, posebno sedaj, ko smo se preoblekli. No, ko bomo poslali domov dekletom fotografije, nas najbrž ne bodo poznale. Počutimo se popolnoma kot doma. V kratkem bomo dobili tudi prva pisma od doma; zelo nas zanima, kaj je doma kaj novega...«

Smrtna kosa. Na Javorniku je umrl trgovec Ivan Treven, v Kranju pa Ivan Šturm.

S Spodnjega Štajerskega

Obisk članov nemških mladinskih organizacij iz Hrvaške v Slatino-Radenci. 20. aprila je prišlo v Slatino-Radenci 50 nemških mladeničev, ki obiskujejo nemško gimnazijo v Zagrebu. Ostali bodo 10 dni v taborišču, kjer se bodo urili v vojaških vajah. Mladina iz Radencev jih je lepo sprejela.

S tovrstnega avtomobila je padel. 19letni pomožni delavec Karel Košec je padel pri vožnji na tovrstnem avtomobilu z voza, si zlomil obe roki in poškodoval levo oko.

Poroke. Poročili so se v Celju: Jožef Divjak in Marija Tepina, roj. Rozman; Mihael Lipej in Antonija Gorenjak, vsi iz Celja; dalje Martin Stvarnik iz Celja in Marija Suša iz Zagorja; Jožef Vesovnik in Justina Mehle iz Teharjev.

Kaznovan tihotapec z živili. 51letni v Maribor pristojni Rudolf Zolger je v času od decembra 1940 do februarja 1941 prethotapil večje količine živil brez mejo pri Stiefeldu. Obtoženec je bil obsojen na štiri mesece zaporu in 300 M globe.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 77letni občinski uboječ Franc Ledinek, 45letna gospodinja Jožefina Toplak, barvarjev sinček Anton Korošec; v Celju so umrli: 72letni občinski upokojenec Anton Golob in 84letni hišni posestnik in upokojeni sodni sluga Matija Speglič; Rudolf Tovornik, Tilka Jurjevič iz Sv. Mihaela, Franc Mlačnik iz Podveže pri Lučah, Jerica Grobin iz Paridola pri Slivnici pri Celju, Alojzij Pečaj iz Čreta pri Teharjih, Franc Dobershek iz Bagnega griča pri Zusmu, Jožeta Drofenik roj. Berghau iz Brestovca pri Rog. Slatini, Martin Pavlič iz Maribora in Albert Strupelj iz Lemberga pri Novi cerkvi; v Vuzenici je tragično umrl inž. Franc Holman, na vzhodnem bojišču je padel Janez Jureš, vojak v polku gorskih lovcev, doma iz Ljutomerja, na afriškem bojišču pa je bil ranjen mlad vojak v polku gorskih lovcev Egon Meklenšek. Prepeljan v München je tam umrl v bolnišnici. Pokopali pa ga bodo v Mariboru, kjer je doma.

Iz Hrvaške

Spremembe v vodstvu zagrebških dnevnikov in v tedniku »Spremnost«. Zaradi preustrojenja v hrvaškem časnikarstvu, je opolnomočen minister dr. Edo Bulat kot glavni ravnatelj ustaške založbe razrešil dolžnosti dosedanjih glavnih urednikov zagrebških dnevnikov »Hrvatski Narod« in »Nove Hrvatske« ter tednika »Spremnost«. Z njegovo odredbo so sedaj

ali v vlaku, ki vozi popotnike. Ljubljane v Novo mesto izgubil zavoj blaga za oblake. Pošten najditelj se naproša, da ga vrne na naslov: Občina Ambrus ali v trgovino Roje, Stična.

Iz Novega mesta

Sv. misijon v novomeški kapiteljski cerkvi od tihde do svetne nedelje je prekosil vse pričakovanje. Pri vseh misijonskih govorih so verniki v velikem številu napolnili cerkev, a večerni govori so bili najbolj obiskani. K tem govorom je prišlo tudi mnogo novomeškega izobraženstva. Govori misijonarjev-lazaristov iz Ljubljane so bili podani tako globoko, obenem pa tako preprosto in tako prepričujoče, da jih je moral umeti vsakdo, ki jih je poslušal. Pri vseh govorih in vseh pobožnostih je vladal v cerkvi kljub tolikemu številu ljudi vzoren red in mir in ni bilo slika nikakih pritožb. Nad vse lepo je bilo v petek zvečer, ko je množica nad 1300 ljudi po govoru o presveti Eucharistiji glasno pričala vero v edinega Boga, ko so ljudje v glasni spravi molitvi drug drugemu odpuščali vse mržnje in vsa morda že zastarana sovražstva, nakar je moglo zadoneti pesem: Povsod Boga. V nedeljo popoldne ob 5 je bil sklep sv. misijona, združen s posvetitvijo novomeške fare Marijinemu srcu. To se je izvršilo na najslavnejši način. Množica je napolnila prostorno cerkev ter se z glasno molitvijo posvetila Marijinemu srcu, proseč jo miru. V času misijona je bila razdeljenih 2740 sv. obhajil. Sv. misijon bo prav gotovo ostal vsem vernikom v globokem spominu ter zapustil v njih srcih trdno vero v božjo bitnost.

postavljeni: Za ravnatelja glavnega glasila ustaškega pokreta »Hrvatski Narod« je imenovan Ivo Bogdan, namestnik šefa tiskovnega odseka v glavnem ravnateljstvu za propagando v prosvetnem ministrstvu in dosedanj ravnatelj tednika »Spremnost«. Za ravnatelja »Spremnosti« je postavljen prof. Tias Mortigija, glavni urednik tega lista. Vršenje dolžnosti glavnega urednika »Nove Hrvatske« je do imenovanja novega glavnega urednika prevzel sam dr. Edo Bulat. Za tehničnega ravnatelja ustaške založbe je imenovan Franjo Maltzart, dosedanj tehnični ravnatelj tiskarne Milana Šufflaya. Za šefa H. D. U. »Croatia« je prosvetni minister imenoval Daniela Uvanovića, dosedanj glavnega ravnatelja »Hrvatskega Naroda«.

Zveza nemških državnih uradnikov v NDH. V smislu določil zakonske odredbe o pravnem položaju nemške narodnostne skupine v NDH so državni uradniki nemške narodnosti ustanovili za področje NDH svojo stanovsko organizacijo, Zvezo nemških državnih uradnikov v NDH.

Ravnatelj hrvaškega radia v Sofiji. Na povabilo ravnatelja sofijske radijske postaje Stubla je odpotoval v Sofijo ravnatelj zagrebške radijske postaje Vlatković. Z njim je odpotoval v Sofijo tudi znani propagandni šef te postaje Toifl. Oba bosta v Sofiji študirala organizacijo bolgarske radijske službe.

Delavske stanovanjske hiše v Capragu. Te dni so v Capragu dogotovili zadnje stanovanjske hiše v tamonjhi novi delavski naselbini dr. Evgena Kvaternika. V novo zidane hiše so se delavske družine že tudi vselile.

Narodne otroške igrice. Hrvatski državni osrednji urad za domačo hišno in umetno obrt je v zadnjem času pričel zelo pospeševati izdelovanje narodnih otroških igrice. Svojo propagando je postavil na stališče, da mora umetnost prihajati v hrvaške domove tudi preko otrok. V tem smislu bo v kratkem dal v razpodoje lepo izdelane in barvane otroške igrice, ki bodo prikazovale hrvaške narodne ples, hrvaško obrt, štiri letne čase in podobno. Načrte za igrice so izdelali priznani hrvaški umetniki.

Trgovinski odnosi NDH s Švico. Dne 17. t. m. je bila v hrvaškem zunanjem ministrstvu v Zagrebu izmenjena not o odobritvi in stopanju v veljavo nove trgovinske pogodbe med NDH in Švico.

Iz Srbije

Pobožnost peterih prvih sobot v Nišu. Na pobudo niškega župnika in dekana g. Zakrjaska so pred meseci pričeli opravljati pobožnost peterih prvih sobot tudi tamonjhi katolici.

Zapisnega četrtega prostovoljskega bataljona v Beogradu. Dne 28. februarja je bila v Beogradu velika slovesnost. Tega dne je namreč bila zapisnega četrtega prostovoljskega bataljona. Zbrani in v štiristope razporejeni prostovoljci so v zgodnjih jutranjih urah korakali po glavnih mestnih ulicah in živahno vzklikali Srbiji in sedanjemu srbskemu ministrskemu predsedniku Milanu Nediću. Prostovoljci so se zatem zbrali na dvoristi štaba srbskega prostovoljskega zbora, kjer so bili vsi zapisani. Tu je novi oddelek srbske obojorne mladine, ki bo branila red in mir v Srbiji, nagovoril polkovnik Mušicki ter jo vzpodbujal k vestni službi svoji domovini. Po govoru svojega poveljnika so novi srbski prostovoljci zopet odkorakali z godbo na čelu v mesto, kjer jih je meščanstvo toplo pozdravljalo.

Maksimalni cenik št. 7

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je na podlagi naredb št. 17 z dne 9. maja 1941-XIX določil naslednje maksimalne cene v prodaji na debelo in na drobno za spodaj navedeno blago.

1. Kruh, testenine, moka, riž, fišol.

Kruh iz enotne moke v kosih od 400 g kg 2,30, v kosih od 400 do 1000 g kg 2,20; testenine iz enotne moke stot 340.—, kg 3,90, pšenična moka, enotna stot 236.—, kg 2,70; koruzna moka, enotna stot 190.—, kg 2,20; riž navadni stot 240.—, kg 2,70; fišol stot 524.—, kg 6.—.

2. Olje, slanina, mast, surovo maslo.

Jedilno olje (olivno) stot 1460.—, liter 14,70; surovo maslo stot 2650.—, kg 28,40; slanina soljena stot 1560.—, kg 19.—; mast stot 1430.—, kg 17.—.

3. Kis.

4% vinski kis hl 491.—, liter 6,35.

4. Mleko.

Mleko liter 2,50; kondenzirano mleko v dozah po 880 g, zaboj 48 doz, 634,50, doza 15,90; v dozah po 385 g, zaboj 48 doz, 301,30, doza 7,55; odprto blago stot 1773.—, kg 21.—.

5. Sladkor.

Sladkorna sipa stot 786.—, kg 8,25; sladkor v kockah stot 799,20, kg 8,35.

6. Drva in mila.

Drva: a) mehka: franko vagon postaja Ljubljana stot 23,40, franko skladišče mestne občine v Ljubljani stot 28.—; b) trda: franko vagon postaja Ljubljana, stara pod 4 mesece stot 27,70, stara nad 4 mesece stot 29,70; franko skladišče mestne občine Ljubljana stot 35,50. — Drva: a) mehka, razžagana franko skladišče trgovca v Ljubljani stot 33,60, b) mehki roblanci (žamjanje) cca 1 m dolgi, franko mestno skladišče stot 40.—, b) trda, razžagana stot stot 40.—. — Milo, enotno: kisline 28-27% stot 368,25, kg 4,10.

Cesen novi (4,15 na debelo) 4,00, beluži (8,25) 10,50, cvetača (2,75) 3,25, korenje očistoeno (2,90) 3,45, čebula zgodnja (2,85) 3,35, kopre (2,15) 2,85, solata vseh vrst (3,10) 3,80, špinata (2,80) 3,35, zelena (3,75) 4,50, marelice suhe (43,50), 58,50, pomaranče la (Moro-Tarocco) (8,35) 9,35, pomaranče 1la (7,35) 8,35, limone la (15cm obsega) (4.—) 4,70, kos 0,50, orehi Sorrento (26.—) 30.—, orehi navadni (21,50) 25.—.

Šahovski turnir v Pragi

Vse bolj semnju kakor pa turnirji je podoben praški šahovski veleturnir. Igralci prihajajo in odhajajo, kakor da ne bi bilo zares. Po odigranem drugem kolu je naknadno vstopil še Thelen, ki igra sedaj vedno dopoldne s tistim igralcem, ki igra popoldne z gospo Suchy. Po osemem kolu pa je izstopil iz turnirja najstarejši udeleženec turnirja Carls, ki je bil službeno odpoklican iz Prage. Turnir ima sedaj zopet 20 igralcev, ki pa igrajo po splošni izrebranem redu. Zato bo tudi še vnaprej igral dopoldne s Thelenom tisti, ki bo igral popoldne z gospo Suchy. Igral bo torej dve partiji na en dan, medtem ko bo tisti, ki naj bi igral s Carlsonom, počival. Razsodišče je sklenilo, da bodo vse Carlsove partije glede na to, da ni igral niti polovico partij, anulirali. V nedeljo in ponedeljek so odigrali osem in deveto kolo.

Rezultati iz osmega kola: Aljehin-Katětov ½ : ½, Keres-Florián 1:0, Šamiech-Prücha 1:0, Foltis-Urbanc 1:0, Pachman-Opočenský 1:0, Thelen-Fichtl 1:0, Novotný-Kubánek 1:0, remis pa so dosegli naslednji pari: Suchy-Fichtl, Šajtar-Lokvenec, Podgorný-Bartošek.

V devetem kolu je igral Aljehin špansko partijo proti Novotnýju in si zagotovil lep napad, tako da je moral Novotný žrtvovati kraljico za trdnjavo in konja. Kmalu nato je izgubil. Keres je v igri proti Urbancu stal splošno nekoliko slabše, pa se je nato popravil, nakar je bila končena s konji remis. Šamiech je žrtvoval kvaliteto za tri kmete in dobil premoč ter zmagal v končnici proti Fichtlu. Kubánek v otvoritvi ni korektno žrtvoval figure Foltysu, kar je ta izkoristil in dobil že v 14. potezi Opočenský je predlogo okleval z rošado v sicilijanski partiji proti Prüchi, ki je hitro zmagal. Katětov je v francoski partiji proti Pachmanu žrtvoval kmeta in si zagotovil zmago z lepo žrtvijo figure. Dr. Florián je podrl Šajtarja po živahnih partijih, kjer je na koncu zmagal s kmetom, pretvorjenim v damo. Dameki gambit, ki sta ga igrala Dietze in gospa Suchy, se je končal remis, prav tako partija Thelen-Dietze. Igra Lokvenec-Podgorný je bila prekinjena.

Ker so bile odigrane skoraj vse prekinjene partije in v isista samo partiji Podgorný-Lokvenec in Podgorný-Dietze, je stanje po devetem kolu dokaj jasno. To velja tembolj, ker sta prva dva igralca odigrala kljub neredu v turnirju enako število partij. Aljehinu, ki je že igral s Thelenom, dočim Keres še ni, je bila črtana partija s Carlsonom, a katerim pa Keres še ni igral. Tako vidimo po devetem kolu jasno prvo dvojico in nato močno sredino ter končno procesijo tistih, ki capljajo zadaj.

Dr. Aljehin 8, Keres 7½, Foltys, Prücha, Šamiech 6, Katětov, Pachman, Urbanc 5, Thelen 4½ (je igral dve partiji manj kot drugi), dr. Florián 4½, Lokvenec 4 (1), Fichtl, Šajtar 4, dr. Bartošek, Novotný 3½, Dietze 3 (1), Opočenský 2½, Podgorný 1½ (2), gospa Suchy 1½, Kubánek 1.

Drobna ljubljanska kronika

Koncert novega Komornega tria: flauta, viola, kitara, ki bo v torek, 27. t. m., v mali filharmoniji dverani, nam prinaša najprej skladbo italijanskega mojstra Franca Molina, njegov Trio op. 45. Molino je bil mojster na kitari, istočasno pa gledališki kapelnik v Torinu, nekaj časa je deloval tudi v Nemčiji. Poleg izvrstne sole za kitaro je napisal kakih 40 skladb za ta instrument, med njimi sonata, variacije, duete in koncertno glasbo, ki so izšle v nemški založbi Breitkopf und Härtel. Molinov Trio za flauto, violo in kitaro op. 45 je med najprijetnejših in najljubših del za ta sestav in sploh spada med najboljša komorna dela. V torek ga bodo izvajali gospodje Slavko Korošec, Karel Jeraj in Stanko Prek. Začetek koncerta ob 7 zvečer. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.

Društvo »Dom slepih« v Ljubljani so darovali v posvetitev spomina pokojnega gospoda gradbenega direktorja v p. inž. Antona Kilarja njegovi nekdanji uradni sodelavci 500 lir. Za plemeniti dar se odbor najiskrejeje zahvaljuje.

Miloš Brilnik je nov slovenski tenor, ki stopa v naše koncertno življenje a svojimi prvimi koncerti, katerega bo privedel v petek, 20. t. m., ob 7 zvečer v veliki filharmoniji dverani. Miloš Brilnik je domačin, doma iz Mozirja, glasbene študije je dovršil leta 1935 z diplomom na našem državnem konservatoriju. Nato je studiral nekaj časa pri profesorju. Dolenčev in dve leti v Milano pri znamenitem pedagogu prof. Ghilottiju. Za časa svojega bivanja v Milano je obiskal tudi Giglielmo tečaj za solopceve, ki ga je priredil milanski konservatorij. Spored Brilnikove koncerte bomo priobčili jutri. Predprodaja se bo začela danes v knjižarni Glasbene Matice po običajnih koncertnih cenah.

Razstava akvarelov prof. Ivana Kosa v umetniškem salonu g. Antona Kosa (nehodnotilni) bo odprta in javnosti dostopna tudi v prazničnih dnevih. Nežni akvareli, tako portreti, tihotaj, interjeri in krajine, vzbujajo splošno priznanje in občudovanje vseh resničnih poznavalcev prave umetnosti.

Izredno okrogla sodeča. Neka šivilja Pavla B. je bila lani obsojena na okroglo sodečo zaradi lažnega ocvajanja na 5 mesecev strogega zaporu. Ocvajala je svojega moža. Po prestani kazni je Pavla, ki je drugače znana kot dobra šivilja, začela brezskrbno, veseljaško življenje. Poštenega dela ni ljubila. Na svoje stanovanje je vabila sumljive ženske. Sedaj je bila obtožena zaradi prestopka zoper javno moralno po 4280 k. z. in obsojena v dvorani št. 79 pred sodnikom poedincem na 3 mesecev strogega zaporu.

Gledališče

Drama:

Sobota, 24. aprila: Zaprti.
Nedelja, 25. aprila ob 15: »V času obiskanja«. Izven. Cene od 20 lir navzdol. Ob 18.30: »Prava ljubezen«. Izven. Cene od 15 lir navzdol.
Ponedeljek, 26. aprila ob 15: »V času obiskanja«. Izven. Cene od 20 lir navzdol. Ob 18.30: »V času obiskanja«. Izven. Cene od 20 lir navzdol.
Torek, 27. aprila ob 17: Prireditev »Orchestra Garibaldina«. Izven.

Opera:

Sobota, 24. aprila: Zaprti.
Nedelja, 25. aprila ob 18: »Thais«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.
Ponedeljek, 26. aprila ob 16: »Zemlja smehljive«. Opera. Izven. Cene od 28 lir navzdol.
Torek, 27. aprila ob 18: »Carmen«. Izven. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča, člana zagr. Opere. Cene od 40 lir navzdol.

Rdeči križ sporoča

V pisarni I. R. K. a. s. Ljubljana, Via Ariella Rea (Gospodstva) 2/1 se naj med uradniki urami zglašajo osebe, ki so poslane pakete naslednjim: Kasi Adolf, Zupančič, Svajcar Franjo, Peterle Alojz, Peršič Gabrijel, Zalar Matije, Arko Anton, Spreicer Ana, Staruš Ivan, Cop Franjo.

Naznanila

FRANČISKANSKA DVORANA: Nedelja, 25. aprila, ob 18.30: »Božji truhadar Francišk«. — Ponedeljek, 26. aprila, ob 18.30: »Božji truhadar Francišk«.

RADIO. Sobota, 24. aprila: 7.30 Simfonična glasba — 8 Napoved časa, poročila v italijanski — 12.30 Ploščo — 12.30 Poročila v slovenscini — 12.45 Komorna glasba — 13 Napoved časa, poročila v slovenscini — 13.10 Poročila v slovenscini — 13.15 Koncerti sopranistke Pavle Lovetove — 17.45 Pisana glasba — 19.30 Poročila v slovenscini — 19.45 Politični komentar v slovenscini — 20 Napoved časa, poročila v italijanski — 20.30 Devet Beethovnovih simfonij. Simfonije št. 8 vodi dirigent Falloni — 20.30 Pisana glasba — 21.05 Predavanje v slovenscini — 21.15 Simfonični koncert vodi dirigent Argento. V odmoru zanimivosti v slovenscini — 22.30 Koncert orkestra »Annunziata« vodi dirigent Segurini — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnar: dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6; mr. Hober, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

NEDELJSKO ZDRAVNIŠKO DEZURNO SLUŽBO bo od sobote ob 20 do ponedeljka do 8 opravljala mestna zdravnica dr. Jožica Žitko, Ljubljana, Pleterškova ulica 13.

Parliamo l'italiano!

Schema della XVII lezione che verrà tenuta dal prof. dott. Stanko Leben lunedì, il 26 aprile 1943 XXI, ore 19.00.

LEZIONE DICIASSETTESIMA

Bello, si... Ma non cammina
Quando guardavano il bimbo, che essa portava sempre in collo, la gata sulla gata, sorridevano e dicevano: »Guarda bello! la gata nera, brillante non sembra una rosa...« la mamma lo dondolava un poco, abbassava gli occhi, rispondeva: »Bello, si... Ma non cammina...« Ora lodavano meravigliati i suoi riccioli biondi e leggeri come piumini d'oro, ora i suoi occhi celesti e illuminati, ora le labbrazzure umide come un fiorellino carnoso. »Bello!« esclamavano, sorridevano alla madre, che se lo teneva stretto contro la gola, quel suo tesoro tutto oro azzurro e rosa. Ma senza sorridere la mamma scuoteva il capo e a tutti rispondeva sempre con la stessa voce: »Non cammina...«

La mamma abitava in una di quelle immense case giallastre che sorgono sui prati, oltre il fiume, quasi in aperta campagna. Era una casa di poveri e di operai, con tanti piani e tante finestre, e così fitte e nere che, al solo pensiero della moltitudine che l'abitava, c'era da averne orrore. Quando rinasceva una buio, e per le scale di quella casa nera brillava appena una fiammellina gialla di gna, Ma né lui né il bambino avevano errore di quel buio, e lo attraversavano senza fretta. Appunto perché la casa era immensa, la loro stanza era poco meno che un buco e dava sopra un ballatoio che correva tutto intorno al cortile. La mamma accendeva il lume e metteva a sedere il bambino sul ballatoio, nella luce che usciva dalla finestra nera. Allora voci di donne e di ragazzi la salutavano dalle altre finestre illuminate e le dicevano:

»Buona sera, Schiavina!«
Pol chiamavano.
»Robino! Robino!

Il bambino si guardava intorno tutto contento, e prendeva il suo cavalluccio di legno, e lo mostrava.

JAPONSKA IMA SONCE

Japonska slovi, da se imenuje sončna dežela. Državna zastava in državni grb imata v sredini žareče sonce. Otroci v šoli se uče: Japonska ima sonce. Ali ima Amerika sonce? Ali ga ima Anglija, Nemčija ali Francija? — Ne. Le Japonska ima sonce.

Davno poročilo pripoveduje, da je bil prvi japonski cesar, ki je pred 2500 leti vladal, sin boga Sonca. Pravi njegovi nasledniki tega prvega cesarja so še vedno sedanji vladajoči cesarji in prav zato je japonski cesar pri svojih podanikih posvečen osebnost. Do nedavnega je bil obdan s številnimi ceremonijami in tako priklenjen na svojo palačo, ki je sama na sebi obdana že z visokimi zidovi, globokimi jarki in obsejnim vrto- vi, da je ni mogel zapustiti in so ga njegovi držav- ljani kmalu kdaj videli. To je zadnjih 60, 70 let precej drugače. Sedanjí japonski cesar je kot mlad princ zapustil ne samo cesarsko palačo, ampak celo Japonsko in je bil celó v Angliji. Tik pred vojno sta se cesar in cesarica prav pogosto po- kazala prebivalstvu glavnega mesta, kakor v prejšnjih časih tudi pri nas naši vladarji.

Do nekako pred 70 leti je bila Japonska naj- bolj zaprta dežela na svetu. Noben Evropejec ni smel v deželo; le v enem pristanišču je bilo ne- kaj kupčevanja z Nizozemci.

Iz Kitajske je že zelo zgodaj prišla znanost in umetnost v deželo, kjer so jo stoletja negovali, tako da so postale umetne slike, razne izdelave v srebru in bronu ter v slonovi kosti in umetne tkanine, vezene in barvotiskali ter izdelki iz laka v lepoti in izdelavi neprekosljivi.

Zivljenje je bilo v vseh stanovih navezano na stroge družinske navade. Spoštovanje staršev in prednikov je bilo vsesplošno. Može so bili hrabri bojevniki v bojih z različnimi plemeni. Žene in otroci so živeli v strogo določenih navadah in običajih po njihovih stanovih: bogati so se vadili v glasbi in petju in odličnih ročnih delih. Oble- čeni so bili v dragocene tkanine. Stanovali so v mestih ali na podeželskih posestvih. Siromaki so živeli v težkem delu na podeželju ali kot roko- delci, preprosto, vendar v zadovoljstvu.

Dežela, ki se razteza od severa sem do in preko vročega pasu, je dajala vsega, česar je pre- bivalstvo potrebovalo. Prehrana se je morala ure- jati po tem, kar je dajala zemlja in kar je prispe- lo morje; vse te darove so izrabljali na najbolj iznajdljive načine, kar je še danes v navadi. Ljud- skih šol ni bilo; le višji stanovi so imeli priliko, da so se pri duhovnikih in učenjaki učili težave. japonsko-kitajske pisave in branja, računstva, filozofije in pesništva. Vsestvo obsega predvsem čiščenje prednikov. Bogovi so bili povečini narav- ne moči; njihovi templji so bogato okrašeni z rezbarijo in pozlačenimi ukraski. Že v 12. stoletju so prišli krščanski misijonarji v deželo, toda po zelo uspešnih začetkih je bilo krščanstvo kmalu zadrženo in misijonarji izgnani.

Tako je bila Japonska visoko razvita, toda sama vase zaprta dežela, dočim so v Evropi na- rodi v počasnem razvoju in mnogih medsebojnih bojih stalno ustvarjali in dosegali mnogo novega. Šele pred kakimi 80 leti so z zahoda prišli v de- želo Kitajci, Indijci in Rusi; zahtevali so, da se odpro japonska pristanišča za mednarodno kup- čijo in so takoj navezali trgovske stike z Japon- sko. Po dolgotrajnem odporu je Japonska pri- stala na to; odslej pa so evropske pridobitve imele prosto pot na Japonsko. Danes pa je šolska obveznost prav tako stroga kakor pri nas. Ker je Japonska zelo gosto obljudena, je v vsaki mestni šoli gotovo po tisoč dečkov in deklic, četudi je v vsakem mestu veliko šol. Vsi otroci morajo naj- prej obiskovati ljudsko šolo šest let, kjer se uče branja, pisanja in računstva, zgodovine in zemlje- pisja. Branje in pisanje pa je tam vse kaj dru- gega kot pri nas. Japonski jezik nima znamenj (črk) za posamezne glasnike, ampak samo zlo- govna znamenja in uporablja za poimenovanje re- čí in pojmov mnoga kitajska znamenja. Tako že je treba naučiti in si dobro zapomniti tisoč in tisoč znamenj, preden je mogoče brati vse knjige in preden je človek popolnoma vešč pisanja. Celó najpreprostejši uk pisanja traja več let, ker so si vsa ta znamenja zelo podobna in je preneka- tero zamenje na prvi pogled popolnoma enako kakemu drugemu, česar ga navadno čko nepouče- nega niti ne vidi. Za nas tujerodce morajo pisati vse japonske popise z latinskimi črkami, ker bi sicer podrobnosti nikoli ne razumeli. Japonsko brati in pisati zna le malokdo in prav zato so nam ostale do današnjih dni vse bistvene značil- nosti, mišljenje in znanje Japoncev povsem ne- znane.

Po končani ljudski šoli pride prostovoljen vpis v srednjo šolo, kjer se uče francoščine, an- gleščine, matematike in literature. Pozneje preide- jo dijaki na višje šole, ki so enake višjim razre- dom naših licejev in realnih gimnazij, četudi ni- so tako temeljite in obsežne. V Tokiu je celo sa- mostojno žensko vseučilišče. Ako se voziš jutraj

ali opoldne iz tokijskega predmestja v mesto z električno železnico, tedaj se gnetejo prav tako otroci in dijaki kakor v naših mestih. Od srednje šole dalje nosijo vsi uniforme; dekle nad običajnim kimonom nagubano krilo, ki se v pasu zapenja. Dečki pa imajo temnodre suknjiče, do brade zapete s svetlimi gumbi iz medí. Mala de- kletca nosijo zdaj že prav zelo evropsko obleko, četudi so mnogo pristrénejše v svojih domačih ki- monih, ki niso nikoli dovolj pisani in kričeči. Seveda pa nosijo večja dekleta in starejše žene mirnejše barve. Res škoda bi bilo, ako bi lepi naší domače japonske noše prenehali in bi se automatič evropski način oblačenja. Tudi bogate in odlične žene so ostale domači noši zveste, le s tem razločkom, da nosijo svoje kimono izdelane iz dragocenejših tkanin, največ iz svile, za praznične obleke pa umetno slikane tkanine z brokatnimi prepassnicami (šerpami).

Znana stara noša las, ki je bila zelo umetno sestavljena, je v navadi samo še med preprostim

ženstvom; bogatejše žene nosijo svoje črne in go- ste lase zvite v zatilniku v ploščat voz. To tudi ženskemu obrazu v resnici boljše stoji, kakor pa kot stolp visoka umetna frizura.

Z razširitvijo šole se je Japonska seznanila tudi s športom. Prosto telovadbo goje po vseh ja- ponskih šolah. V velikem tokijskem stadionu pri- rejajo šole svoje gimnastične prireditve, ki so do vse potankosti naštudirane. Tenis se po vseh šo- lah goji. Nedavno bi bila skoraj Japonka odnesla svetovni rekord. Mlade Japonke se uče glasbe prav mnogo pri inozemskih učiteljih; tako se sezna- njajo tudi z evropsko glasbo in igrajo prav tako kakor evropska dekleta iste komade, ki so tak- rat v modi. Narodna japonska glasba pa je prav posebne vrste; glasbila, najbolj podobna citram ali kitaram, proizvajajo samo po en zvok in če- tudi je teh glasbil več v zboru, je zvok le mo- noton.

Ples obvladajo še stari nazori; vsak ples je za dekle in ženo nedopusten, ker je po tamka- jšnjih nazorih žene nevedne. Celó v mednarod- nih hotelih ga policija omejuje. Vendar izvajajo ples nalašč za to izobraženi ljudje. Za to so usta- novljena podjetja, ki vadijo in izobražujejo moške in ženske, ki se potem bavijo obrtno s plesom v javnih lokalih ali pri raznih prireditvah.

Pomlad + mladost = 1

Vse, kar je preprosto, je mladostno! Zatorej naj bodo naša oblačila zlasti spomlad preprosta in sve- ža. Če si kupimo kaj nove- ga, naj bodo barve blaga pastelne, ki izražajo ra- dostno lice spomladi. Če si obleke predelamo, mislimo vedno na to, da jih poživimo s pestrimi dodatki. K temnemu kostumu spada blizu nežne barve, ali bele barve, dalje spada zraven ličen robček, ki tako rekoč veselo raste iz žepka na jopici. Mimo tega ne sme manjkati cvetlični šopek, najlepši okras ženske. To so drobničarije, ki poudar- jajo pomlad. Predvsem pa ne imejmo zagrenjenega obraza, saj ti vsa svežost obleke ne zaleže nič, če pri tem guban- čiš čelo in imaš mrko lice. To bi bilo isto kot oblačno nebo nad cvetočim vrtom.

Pazi tudi na to, da obleka tvojim vpravi tebi, tvoji postavi in tvojemu obrazu. K sreči je esdanja moda torej iznajdljiva in polna sprememb, da na široko ustreza zahtevam ženskega sve- ta, saj poudarja vse, kar je lepo, a s pomočjo drobnih iznajdljivih domisle- kov odstranja vse, kar ne bi bilo lepo. Lična obutev pa čim najbolj spo-

polnjuje ženska oblačila. Tudi letos so na vrsti lahke sandale, ki se izbirno prilagajajo vedrim, barvastim poletnim oblekam. Pisani trakovi, ki so pritrjeni na podplat iz plutovine, se križem- kražem oprijemajo noge. Ti trakovi so iz najrazličnejše snovi, iz motnega in svetlega usnja ali iz platna, katuna in grebenastih travkov. Mnogo takega ima- mo doma, kar se da uporabiti za san- dale. Imamo kake odrezke platnena ali katunastega blaga, imamo pisane trakove, jermena in jermenčke, usnje kake obnošene torbice in še to in ono. Iz vsega tega si damo lahko narediti le- pe sandale za te in one po- letne dni.

Iz pozabljenih domačih snovi si lahko napravimo tudi lične žepne robčke. Narediš si jih iz odrezkov batista, umetne svile in ne- uporabnega perila. Obro- bimo jih s čipkami ali z vezeninom. Prav široke svi- lene trakove lahko spreme- nimo za pasove. Vprav ti trakovi tvorijo slikovit okras, seveda se mora bar- va traku prilagati barvi ti- ste obleke. — Tako si za majhen denar spremenimo svojo zimsko zunanjo po- dobo, da postane pomla- danska, to je — mladostna.

Letenje ptičev

Prekrasen je pogled na ptico, ko »stojec« leti v ozračju in naglo plahuta s perotnicami. Pri tem pa z bistrim očesom išče svoj plen. Ni treba, da bi bil lo- vec, pa vendar spoznaš po obliki letenja, kate- ra ptica da je to. Med manjšimi pticami roparicami večkrat zame- njamo postolko (1) in sokola-selca (2) s skob- cem (3), medtem ko sta kanja (4) in kragulj (5) zaradi svojih izrazitih oblik laže spoznavna. Zavaljena kanja s širo- ko repno pahljačo leti nekam okorno. Rajši se- de na kako drevo, ograjo ali kažipot in od tod opazuje svoje lovišče. Ko leti, težko udarja s perotnicami. Vendar je kanja večša tega, kako je treba jadrati in iz- rabljati značen tokove v letanju. Njen mali bra- tranec, sokol, ji je naj- bolj podoben. Sicer so- kol nima repne pahlja- če in mnogo bolj je

uren in okreten kot kanja. Kragulj in skobec sta v letu podobna leteti puščici. Zaradi podol- govatega trupa lahko letita.

Divje race so navzlic svojemu zavaljenemu trupu precej dobre letalke. Takoj so opazne, ker tako na dolgo iztezajo vrat. Pripominjamo se to, da ima večja jata ptičev na svojem po- letu zmeraj določeni red in da včasih svojega vodnika tudi nadomesti z drugim.

Črkovnica

a — a — b — e — e — e — e — e — g — i — j — k — l — l — n — n — o — o — o — o — r — r — r — r — r — s — t — t — v.

Do
do
do
do
do

Iz 30 črk poleg danih dveh sestavi 6 besed, ki pomenijo (v drugačnem redu) naslednje: Italijanski dramatik († 1793); vojskovodja, ubit od Teodorika; otok v Egejskem morju; vas pri Ljubljani; pokrajina v Ukrajini; povodni ali zračni izstrelek.

Rešitev črkovnice z dne 17. aprila
Debevec; rdečilo; Radenci; Trident; Trieder, Ostende.

Eskimi mislijo, da se suhozemske in povodne živali jako sovražijo. Zato Eskimi nikoli pri eni isti jedi ne uživajo mesa rib in mesa kake su- hozemske živali, ker se bojijo, da se te dve živali ne bi v želodcu stepli. Povodne in suhozemske živali niti ne smejo skozi ena in ista vrata prine- sti v njihove snežene koč, češ da bi jih s tem užalili.

Spisal Karel Jatomi Erben.

»KRALJ HOČE, DA MU PRINESEM TRI LASE DEDA VSEVEDA, ČE HOČEM, DA ME BO PRIZNAL ZA ZETA.« — »OHO: DED VSEVED JE SONCE, MOJ SIN; ZJUTRAJ JE FANTICEK, OPOLDAN MOŽ, ZVEČER PA STAREC! JAZ TI BOM ZE POSKRBELA ZA TRI LASE, TODA TI NE MORES BITI TAKSEN TUKAJ: MOJ SIN JE SICER DO- BRA DUŠA, A KO PRIDE ZVEČER LAČEN DOMOV, BI TE POZRL.«

»TU JE PRAZNA KAD, POVEZNEM JO NATE.« — PLAVACEK JO JE SAMO SE TO PROSIL, NAJ VPRAŠA SINA SE ZA ONE TRI STVARI, KAKOR JE OBLJUBIL SPO- TOMA. — »BOM,« REČE BOTRA. »TI SAMO POSLUŠAJ IN PAZI, KAKSEN BO ODGOVOR!«

Zaklade imaš...

...dandanes v raznih odrezkih svile, platna in sličnega lahkega blaga — in čim bolj so pi- sane barve, tem bolje je. Najnovejši modni pred- pisi javljajo, da se iz vsakovrstnih pisanih krpic sešijejo poletna oblačila, bluže, predpasniki, ovrat- nice in pahovke. Ostanke blaga položij skupaj, da je vse kot šahovnica, in jih sešiješ. Čim bolj pe- stro je, tem bolj je modernol

Tožile so ob križu pevke-ptice, da ni Gospoda več.

(Mih. Opeka)

Kako globoko je zajelo verno sloven- sko ljudstvo trpljenje Odršenikovo, ki je do dna izpraznil kupo na Golgoti, nam izpričujejo mnoge legende, ki se naslanjajo na krvavega Kristusa. Med narodom še vedno krožijo lepe govo- rice, da je ob Zveličarjevi smrti ječaje zaplakala vsa priroda in onemela od grozne bolesti. Križanega so obklovale celo gore s holmi, sonce z luno, zemlja z vodami in zrakom. Saj je zapisano tudi v sv. pismu, da je takrat otemnelo sonce in se stresla zemlja; skale so se razpočile in grobovi so se odprli; na- stala je tema in zagrinjala se je pre- trgalo po sredi. Po narodnem pripove- dovanju so tudi ptice, vse preplašene in strte, obletavale svojega do smrti iz- mučenega Stvarnika in Mu na razne načine skušale lajšati grozne bolečine.

Krivokljun se je trudil, da bi izruval žeblje in s tem rešil Kristusa.

Legenda nam odkriva globoko priza- devanje dobrosrčnega krivokljuna, ki si je mnogo prizadeval, da bi izruval žeb- lje iz globokih ran Križanega. Pri tem težkem opravku si je celo skrivil kljun in se močno okrvavil. Za plačilo mu je Stvarnik podaril to prednost, da si la- hko gradi gnezdece sredi najtrše zime in mu poklonil ko cinober rdeče perje. V resnici je zelo družaben in sočuten ptič, da ga globoko dirne smrt kaknega so- druga. Iz navedenega vidimo, na kako

lep način si razlaga preprosto ljudstvo nastanek čudno ukrivljenega kljuna, ki je izbirno prilagojen za luščenje češar- kov, da lahko pride ptica do raznega semena iglavcev. Sledi krvi so še vedno ostali na perju in od tu tudi lepa rdeč- kasta barva.

Drobni lišček je neutrudno obletaval razpelo in hladil Gospodu pekoče rane.
Pestremu liščku se je, po narodnem izročilu, ravno tako zasmilil trpečí Kris- tus. Njegova dušica je ob pogledu na Krvavečega vztrepetala in je pričel glasno svariti besno drhal, da bi pre- nehala s strašnim mučenjem. Nepresta- no je kričal ob križu in z mahljanjem peruti hladil Odršeniku žgoče rane. — Od takrat ima lišček čelo in grlo rdeče ko škrlat, ker mu je kanila na drobno glavico kapljica Kristusove krvi. Ptiček ima tudi preostalo perje prav čedno barvano.

Urna lastovica je Križanemu sočutno lajšala bolečine.

Pri nas še posebno išlismo lastovico in jo smatramo za božjo ljubljeno. — Legenda nam pripoveduje, da je hitra ptica vsa nemirna letala okoli križa in z rahlim udarjanjem kril hladila pe- koče rane velikemu Mučniku. S slad- kim gostolenjem Ga je hotela vsaj malo potolažiti. Za plačilo pa ji je Stvarnik

poklonil to prednost, da edina med pti- cami lahko prisostvuje sv. maši in celo sede na oltar, če se ji zahoče. Kako lepo opravičilo dobi za drobno pevko dobro ljudstvo, ker ptica res dostikrat prileti v cerkev in se čisto spočije na oltarju. Naš narod je močno preverjen, da pri- haja z naselitvijo lastovice v hišo sreča, zdravje in zadovoljstvo. Ona čuva do- mačijo pred strelo in ognjem. Gorje pa domu, ki ga mora lastovica zapustiti: nadenj pride prekletstvo in ga spremlja trajna nesreča. Zato si še danes nihče ne drzne preganjati lastovice ali ji celo razdreti gnezdo.

Opevani slavček velja med hrvatskim ljudstvom za izdajalsko ptico.

Narodna legenda takole tolmači noč- no slavčkovó žvrgolenje: »Ko so Judje zalezovali Kristusa, se jim je neke tem- ne noči umaknil v gosto dobrovo. Ves skrušen od truda, se zruši pod košato drevo v gost grm. Zdajci, ko so se mu približali preganjalci, se oglašila ptica, hoteč ga izdati; a Jezus se pravčasno zgine zasledovalcem izpred oči. To je bila prva nočna pesem slavčková in hkrati izdajalčeva. — Zato je Stvarnik preklel slavčka za vse čase in mora še sedaj neumorno prepevati sihešno noč, medtem ko vsa ostala živa bitja lahko počivajo. Slavček lahko samo malce za- dremuje tik pred roso.«

Vse ptice so onemlele s smrtjo Odrše- nikovo, le slavček je gostolel dalje.

Druge, zgornji slična legenda, raz- laga večerno slavčkovó petje takole: »Ko se je ves svet zatopil zaradi mu- čenja in smrti Križanega v globoko za-

lost, so umolkile vse ptice, le slavček je še dalje neumorno žvrgolel. Za ka- zen mora še danes največ popevati med vsemi pticami; gostoleti mora tako dolgo brez prestanka, dokler mu iz kljuna ne kanejo tri kaplje krvi.«

Kristusu, ki ga je izdala kukavica, je kazal skrivno stezo vohob.

Hrvatsko ljudstvo si značilni vohob- kov klic razlaga na ta način: »Ko so Judje zasledovali Kristusa in Mu stre- gli po življenju, se umakne pred njimi v močno zarasel gozd in skrije za neko debelo drevo. Na taisto drevo prileti kukavica in s klici: kuku! kuku! izda preganjalcem Jezusa. Vohob pa, ki se je mudil v bližini, se hitro brižno oglaš- i in tiho vabi izmučenega Odršenika s klicanjem: vudi! vudi! vudi! (skrajšano od besede ovuda, kar znači — tod) in tako srečno spelje ptica na varno bo- žje Sina in Ga reši pred preganjalci. Zaradi tega je kukavica prekleta ptica, a vohob božja ljubljanka.« — Hrvati imajo polno lepih nazivov za vohoba, ki so nedvomno sličnega postanka, kot n. pr.: božji pješeč, božjak, božji pi- jevac, božji kokotič, rajski pjevec itd. Nekdaj so imeli Slovenci vohoba za prerokovalno ptico. Naši stari dedje so tudi verovali, da se v vohobovem gne- zdu najde čudodelni kamen. Ako ga kdo položi spečemu človeku pod glavo, mu slednji razodene vse svoje skrivno- sti. Drugod spet pripovedujejo, da po- zna vohob neko čudežno travo, s katero se more odprti sleherna ključavnica. Tudi vohobova jetra in srce imajo skriv- nostno moč, ker baje zazibljejo človeka v sladke sen in mu pričarajo ljubke sanje.

Golobica velja za nevoščljivko, ker je popila sveto kri, da ne bi hranila rože.

Naslednja legenda nam pripoveduje o osamelosti in trpljenju Kristusovem tik pred smrtjo. Pravi, da ni bilo pod križem nikogar, razen Njegove sočutne Matere. Po razpelo je pritekla drago- cena Odršenikova kri in kamor je ka- nila, je vzkliła rdeča roža z omamnim vonjem. Sina božjega je obletavala než- na golobica, ki je končno sedla na križ. Popila je iz srčne rane sveto kri, da ne bi napajala zemlje in hranila rože, ki je dehtela pod razploom. Trpeči Kristus se je vzdramil in pokaral: »Golobica lahkoverna, kje si vzela nevoščljivost, da bi rozi odtegnila moje drago srčno hrano?« Golobica je vsa potrla odletela z rdečim kljunčkom daleč v tuje kraje, da se ne bi sramovala grdega greha. Roža pa še danes spominja s svojim bodočim stebelcem na trnjevo krono in s svojim opojnim vonjem širi božjo ljubezen.

Čudodelne kaplje rešnje krvi Jezu- sove naj spet znova pokličejo k življe- nju spečo naravo. Naj zdrknejo kapljice na žitno polje, da bo postalo rodo- vitno in nam rodilo bogato klasje; na ravno polje, da bo bohotno vzkliła tra- va in cvetlice; na vinske gorice, da bodo trtice nosile težke grozde kot pra- vi legenda »Tri kaplje Jezusove«. Ka- nejo naj pa tudi na trda človeška srca, jih omehčajo in jim dopovejo, da je škoda dragocene krvi bitij, ki jih je odrešil že Sin božji. Naj preneha raz- košno rasti pelin, ker mu je Križani podelil tudi čudežno zdravilno moč in naj ne bo le spomin grenkega trplje- nja Gospodovega.

S. S. VAN DINE:

52

Umorjeni Kanarček

Markhama so Cleaverjeve besede zadele v živo. Še bolj pa je bil nevoljen, ker se mu je ta vedno izmikalo z odgovorom.

»Zelo mi je žal, da vam moram priznati, da smo jih dobili v vašem stanovanju, čeprav se je to zgodilo proti moji volji. Lahko mi to verjamete. Ker pa so mi nepričakovano prišle v roke, je najbolj pametno, da mi pojasnite to zadevo. Na mizi gospodične Odell smo našli skrinjico za dokumente, ki pa je bila prazna. Jasno je, da jo je nekdo odprl v ponedeljek zvečer.«

»Razumem!« je dejal Cleaver in se rezko zasmel. »Nikakor ne pričakujem, da mi boste verjeli, toda dejstvo je, da sem plesalki plačal zahtevano vsoto šele sredi avgusta in šele tedaj mi je vrnila pisma. Rekel sem vam, da sem jih dobil v juniju, da bi ta datum čimbolj oddaljil, mislil sem si, da me boste toliko manj sumili, kolikor starejša bo videti moja zadeva.«

Markham je bil videti v zadregi in je neodločno vrtel pisma med prsti. Vance ga je rešil iz te negotovosti, ko je dejal:

»Mislim, da je najbolje, da gospodu Cleaverju vrnem njegova sladka pisma in sprejmemo njegovo razlago.«

Markham je po kratkem obotavljanju zbral pisma, jih spravil v ovoj in podal vse skupaj Cleaverju.

»Želim, da mi verjamete, da nisem dal jaz

povelja, naj zasežejo vaša pisma. Najbolj pametno bo, če jih odnesete domov in uničite. Zdaj pa vas ne bom več zadrževal. Vendar pa želim, da uredite vaše zadeve tako, da nam boste vedno na razpolago, če vas bomo potrebovali.«

»Nikakega namena nimam, da bi vam ubežal.«

Po teh besedah ga je Heath spremil k dvigalu.

XXII.

Telefonski poziv.

Sobota, 15. septembra ob 10. uri.

Heath se je vrnil v sobo majaje z glavo. »V ponedeljek zvečer je bilo pravo zborovanje v plesalčinem stanovanju!«

»Prav zares!« je pritrdil Vance. »Polnočno zborovanje dekletovih oboževalcev. Nikakega dvoma ni, da je bil tam Mannix, saj to sam priznava. Mannix je videl Cleaverja. Cleaver je videl Lindquista, Lindquist je videl Spotswoodeja...«

»Nihče pa ni videl Skeelala!«

»Zlo je v tem, ker ne vemo, koliko smemo verjeti Cleaverju,« je pripomnil Markham. »Povej mi, Vance, ali se ti zdi, da je ta pisma res dobil v avgustu?«

»Kdo more to uganiti?«

»Na vsak način,« se je vmešal Heath, »priča o resničnosti tega, da je telefonični plesalki in da mu je odgovoril moški glas, Jessupova izjave.«

»Zdi se mi tudi, da je zares videl Lindquista tisti večer. Saj se gotovo spominjate, da nam je on prvi povedal zanj. Hotel se je zavarovali, da bi doktor prej ne povedal, da je videl njega.«

»Toda če je Cleaver imel tako lep alibi,« je pripomnil Vance, »bi prav lahko trdil, da zdravnik ne govori resnice. Na vsak način pa, ali sprejmete Cleaverjevo zgodbo ali ne, eno je gotovo, da je namreč v ponedeljek zvečer bil poleg Skeela še nekdo drugi pri gospodični Odell.«

»Morda imate prav,« je priznal Heath. »Vendar drugi obiskovalec za nas ne pomeni drugega kot pričo proti Skeelu.«

»Lahko mogoče,« je pripomnil Markham. »Vendar pa bi rad vedel, kdo je odprl vrata od znotraj in kdo jih je zopet zaprl, kajti zdaj je jasno, da so bila okrog polnoči odprta.«

»Nikar se ne izgublajte v malenkostih!« je brezbržno dejal Vance. »Ta uganka bo rešena z lahkoto tedaj, ko se nam bo posrečilo dognati, kdo je bil v ponedeljek zvečer skupaj s Skeelom v pozlačeni Kanarčkovi kletki.«

»Mislim, da so samo tri možnosti: Mannix, Cleaver, Lindquist. Po vsem tem, kar smo do zdaj izvedeli, so samo ti trije mogli priti v plesalčinu stanovanje in če sprejmemo Cleaverjevo izjavo, so samo ti trije imeli razlog za to.«

»Res je. A kar se tiče Lindquistove navzočnosti, vam to potrjuje samo Cleaverjeva izjava. Te izjave pa nikakor ne moremo sprejeti kot verodostojno, če ne dobimo za to še drugih dokazov.«

Heath se je nenadoma zdrzil in pogledal na uro.

»Kaj pa bolničarka, ki ste jo želeli zaslišati danes ob enajstih?«

»Že celo uro mislim nanjo,« je dejal Vance.

»Povem vam odkrito, da nikakor ne želim govoriti z njo. Pričakujem neko presenečenje.«

Počakajmo do pol enajstih. Morda se bo doktor Lindquist le zganil.«

Komaj je izgovoril te besede, že je vstopil Swacker in naznanil, da doktor Lindquist čaka v predsobi in želi govoriti z načelnikom. Položaj je postal kar zabaven. Markham se je začel smejati, Heath pa je pogledal Vanceja z izbuljenimi očmi.

»Nikak čarovnik nisem,« je smehljal dejal Vance. »Zdravnik je včeraj spoznal, da bomo odkrili, da je lagal. Zato pa je sklenil, da nas prehití in sam pojasni vso zadevo. Ali ni to čisto preprosto?«

»Saj res!« je dejal Heath in z njegovega obraza je zginil izraz začudenja.

Ko je zdravnik vstopil, sem takoj opazil, da je padla njegova vladnostna krinka. Videti je bil ponižen, nč pa mogel zakriti nemira.

»Prišel sem,« je dejal in sedel na stol, ki mu ga je ponudil Markham, »da vam povem vso resnico o dogodkih, ki so se odigrali v ponedeljek zvečer.«

»Resnica je vedno dobrodošla!« je vzpodbujajoče dejal Markham.

»Zal mi je, da nisem tega storil že ob našem prvem razgovoru. Takrat stvari nisem mogel mirno premisliti in ko sem enkrat začel lagati, se mi je zdelo najbolj pametno, da vztrajam pri tem. Po mirnem premišljevanju pa sem spoznal, da je vendarle najbolje, če človek govori resnico. Dejstvo torej je, da v ponedeljek ponoči nisem bil ob navedenem času ob postelji gospe Breedon. Bil sem doma približno do pol enajstih, nato pa sem odšel od doma in krenil proti hiši, kjer je stanovala gospodična Odell, kamor sem prispel le malo pred enajsto. Ostal sem v bližini hiše do pol dvanajstih, nato pa sem se vrnil domov.«

Velikonočni športni spored

Nogometni turnir Hermesa za pokal CONI-ja: Korotanci poskrbeli tudi za prijatelje namiznega tenisa.

Da ne bo športnikom čez praznike dolgčas, sta poskrbela Hermes in Korotan; na igrišču Hermesa se bodo borili v nedeljo in ponedeljek štirje ljubljanski nogometni klubi za prvenstvo velikonočnega turnirja in za lep pokal CONI-ja. In da bo spored še obilnejši, bodo sodelovali tudi rezerve in juniorska moštva, tako da bo v nedeljo in ponedeljek v vsem šest tekem. Podroben spored bo tale:

V nedeljo: ob 14: Ljubljana rez. : Hermes rez.; ob 15: Hermes : Dopolavoro t. t.; ob 16: Ljubljana : Mladika.

V ponedeljek: ob 14: Ljubljana jun. : Hermes jun.; ob 15: premaganca; ob 16: zmagovalca.

Prijateljem namiznega tenisa smo že naznanili, da prireja SK Korotan za praznike in teden pozneje VII. nagradni turnir namiznega

tenisa za prvenstvo Ljubljane. Pokroviteljstvo te prireditve je prevzel ljubljanski župan general Leon Rupnik. Turnir bo odigran v dveh skupinah in bodo prišli o praznikih na vrsto samo juniorji. Začeli bodo v ponedeljek ob 10 s tekmovalcem moštev in nadaljevali popoldne, kakor tudi v torek, ko bodo končali s tolažilnim turnirjem.

Športni drobiž

Službena objava lahkoatletske zveze št. 9. Obveščamo prve tri atlete v tekmovalstvu čez drn in strn, ki se je vršil dne 18. t. m., da so nagrade dospele in jih lahko dvignejo v tajništvo zveze, Bleiweisova c. 1a dnevno od 19.30 do 19.30. — Lahkoatletska zveza želi vsem športnim delavcem, atletom in športnemu občinstvu zadovoljne velikonočne praznike.

Zbor lahkoatletskih sodnikov. Prosimo gg. sodnike, da pošljejo svojo fotografijo in 5 lir v vrhu izdaje sodniške izkaznice. Naslov: Bleiweisova c. 1a. — Vsem gg. sodnikom želimo zadovoljne velikonočne praznike.

Slovesnosti velikega četrta v Vatikanu

Vatikansko mesto, 23. apr. s. Sv. oče Pij XII. se je včeraj zjutraj udeležil sv. maše, ki se bere na veliki četrtek, in ki jo je daroval kardinal-dekan Granito di Belmonte v Sikstinski kapeli. Po končani sv. maši je sv. oče na čelu spreveda, v katerem so šli poglavarji verskih redov, škofje, nadškofje in kardinali, prenesel Najsvetejše v sedanjajo kapelico sv. Pavla, kjer je bil urejen božji grob. Nebo, pod katerim je šel papež k božjemu grobu, je nosilo osem škofov. Udeleženci procesije so nosili sveče in peli »Pange lingua«. V kapelici sv. Pavla je sv. oče postavil na oltar eborij s posvečenimi hostijami, ki so ga potem postavili na žaro. Po »Tantum ergo« in molitvah pred Najsvetejšim se je sv. oče podal v svoje zasebne prostore.

Svetega obreda se je poleg številnih kardinalov in visokih prelatoval udeležil tudi diplomatski zbor pri sv. Stolici, člani rodbine Pacelli, zastopstvo malteškega vit. reda ter rimsko plemstvo.

Pokolj 12.000 poljskih častnikov — znamenje, kaj grozi Evropi od boljševizma

Madrid, 23. aprila. s. Španski listi pišejo o pokolju 12.000 poljskih častnikov v katynskem gozdu pri Smolensku in pravijo, da ta grozotni zločin vzbuja grozo, a nikogar ne preseneča, ker je to bistvena sestavina boljševizma. Kdor pozna ta sistem tako, kakor Španija, piše list »Informacione«, se ne more čuditi, kajti morilec 12.000 Poljakov so isti kakor čekiisti v Madridu in v Barceloni, ki so poklali častnike gorskega glavnega stana pri Paraqueles del Jarana. Vsi tisti, ki še verujejo hinavski komunistični propagandi, imajo sedaj priložnost, da pogledajo kruti resnici v lice. List končuje rekoč, da čaka usoda 12.000 poljskih častnikov tudi vse tiste države, ki bi padle pod boljševiško oblast.

KINO SLOGA

27-30

Drama pravega bratstva in velikega junaštva v velfilmu

»Junaki zraka«

V glavnih vlogah:

Gino Cervi, Antonio Centa, Adriana Benetti.

Poleg tega še dokumentarij:

»HALO, KDO GOVORI?«

Zaradi velike dolžine filma ob delavnikih samo 3 predstave, in sicer ob 2.30, 4.45 in 7. V nedeljo pa še ob 10.30 dopoldne!

KINO MATICA

22-41

NAS VELIKONOČNI SPORED!

Najboljši pevski film pretresljive vsebine očarljive Zarah Leander

»Za njegovo srečo«

Predstave: na vel. nedeljo in vel. ponedeljek ob 15, 17, 19.15; ob delavnikih: 17 in 19.15.

MATINEJA:

»Trgovca s sužnjami«

Predstave: na vel. nedeljo in vel. ponedeljek ob 10.30 — ob delavnikih pa samo ob 15!

KINO UNION

22-21

Odličen film iz življenja kmečkega dekleta

»Povratek zapeljane«

V gl. vlogi: Gino Cervi in Adriana Benetti.

PREDSTAVE:

ob delavnikih: 15.30, 17.30 in 19.30; ob nedeljah in praznikih: 10.30, 16.30, 17.30, 19.30

NAROČAJTE »SLOVENE«!

**ACQUISTATE DISCHI
KUPUJTE PLOSCCE CETRA**

IL PIÙ COMPLETO REPERTORIO
LE PIÙ PERFETTE INCISIONI
I PIÙ SICURI SUCCESSI

NAJPOPOLNEJŠI SPORED
NAJPOPOLNEJŠI POSNETKI NA PLOŠČAM
NAJBOLJ ZAGOTOVLJENI USPEHI

PRODUTTRICE **S. A. CETRA**, VIALE POGGIO IMPERIALE 54, FIRENZE

Umril je dne 22. aprila 1943, v 95. letu starosti, naš dobri oče, stari oče in tast, gospod

FRANC ALBREHT

posestnik in bivši župan

Pogreb bo na veliko nedeljo ob štirih popoldne na farno pokopališče sv. Janeza v Hotedršici. Naj mu Večni dá platilo, ki si ga je zaslužil s svojim plemenitim sremem.

Hotedršica, dne 22. aprila 1943.

Zalujoči: Ivan, sin; Ivanka, hči; Marija in Mara, sinahi — ter vsi vnuki in vnučkinje z ostalim sorodstvom.

Ali

ste že
naročeni
na
Slovenca
?

Vsak

naročnik
zavarovan

Z žalostnim sremem naznanjam sorodnikom, prijateljem in znan-
cem, da je moj dragi, skrbni oče, gospod

Čibašek Ivan

posestnik v Črnučah

v sredo, dne 21. aprila 1943, na svojem domu umrl.

Sveta maša zadušnica se bo brala v Trnovem v petek ob 7 zj.

Ljubljana, Črnuče, 22. aprila 1943.

Čibašek Ivan v imenu vseh sorodnikov

**ČAŠA EGIPTOVSKEGA
PODKRAJJA**

U. Mioni

16

»Pusti v miru svetega bika! Ti si tujec in ne razumeš teh stvari,« mu reče Baket.

»Čeprav sem tujec, razumem, da mu nisem sovražna, ako mu hočem pokazati rogove in tudi te želje ne izražam kot kletev,« pravi Ramuzenti.

»O tem nobene besede več.«

»Pa naša obluba?«

»Da, obluba, obluba!« so rekli nekateri. »Napravimo jo in nam bo pomagala. Toda napravimo jo z resnim namenom in odločeni, da jo bomo držali,« pripomni Baket.

»Naj mi raztrga trebuh z enim sunkom, ako je ne izpolnim,« vzklikne Ramuzenti.

»Molči! Ne znaš drugega kot kleti,« ga prosi Baket.

»Zato ker prosim svetega bika, naj me kaznuje, ako ne bom držal svoje oblube?«

»Sveti bik ne daje sunkov,« mu razloži glavar.

»Kaj bomo oblubili?« vpraša Meni.

»Dišeče senole.«

»Ga ima preveč.«

»Pozlačeno.«

»Ga ne bo jedel.«

»Pozlatitev...« začne Ramuzenti, pa Baket

mu z desnico zatisne usta in ga prepreči nadaljevati.

Tisoč predlogov je padlo; slednjič pravi Amen:

»Dajmo en odstotek plena duhovnikom. Oni so zaupanja vredni, imajo okus in so potrebni; kupijo naj si, kar jim ugaja.«

»Obdržali bodo denar zase,« ugotavlja Ramuzenti kljub vsem ugovorom.

»Tako delajo svečeniki tvojega Moloha,« ugovarja Meni.

»Dajmo jim pol odstotka,« kriči Miebi.

»Njegovih duhovnikov? Veljale! pripomni Ramuzenti posmehljivo.«

»Plena bo popolnoma zadosti.«

»Ne biti skop do svetega bika!« mu reče Baket.

»Da ne bo kakor s senom...« pravi Amen.

»To oblubo bomo izpolnili! Pri rogovih svetega Apisala krične Ramuzenti.«

»Molči!« ga prosi Baket.

»Ali veste, da ste nori? Niti prisega, da hočete držati oblubo, ni več dovoljena? Zares, ako bi bil naprej vedel, bi se ne bil spoprijateljil s tako pobožnimi dušami!« razlaga mali roper.

»Ali bomo napravili oblubo ali ne?« vpraša Baket.

»Naredimo jo.«

»En odstotek?«

»Zadošča polovica.«

»Ali jo bomo držali?«

»Gotovo.«

»Pol odstotka od vsega?«

»Od vsega.«

»Tudi od blaga.«

»Po cenitvi.«

»In kdo bo cenil?«

»Mi.«

Ramuzenti se smeje.

»Da bo le cenitev poštena!«

»Nihče od nas ne bo oskrnil rogov svetega bika,« zagotavlja Baket.

»Ne preklinjaj!« ugovarja Ramuzenti z narejenim strahom.

»Jaz ne sčunim, marveč povečujem rogove.«

»Kadar pa jaz govorim o svetem biku...«

»Ti pa molči!« mu ukaže Baket.

Ramuzenti ugovarja. Ne more razumeti, zakaj naj molči, ko smejo drugi govoriti; toda Miebi prekrine njegovo ugovarjanje z vprašanjem:

»Ali ne bi napravili še kake druge oblube?«

»Ne!« vzklikne Amen.

Baket pa vpraša:

»Kakšno?«

»Da damo pol odstotka...«

»Še drugo polovico procenta? Ne, ne!« ugovarja.

»Pustite me, da nadaljujem...«

»Ne, ne!«

»Drugo polovico...«

»Ne gre, ne gre!«

»Pustite me, da povem.«

»Ne, ne! Pol in pol je ena cela. Saj smo že rekli, da je en cel odstotek preveč. Zadošča polovica.«

»Niste me razumeli.«

»Pustite ga, da pove,« pravi Baket.

»In delajte manj hrupa, da nas pri ognju ne slišijo in za hrbotom ne napadejo.«

Malo utihnejo.

»Pravim, da darujmo svetemu biku pol odstotka...« nadaljuje Miebi.

»Smo ga že oblubili...«

»Dajte vendar, da povem. Od plena...«

»Oh! puhne Miebi. »Take volje sem, da bi vas kar pustil. Tu gre za nekaj drugega.«

»Ah!« rečejo vsi in postanejo pozorni. Kadar je šlo za kako zadevo, ni nihče govoril in so vsi napeto poslušali.

»Darujmo mu pol odstotka, ako nam pomaga oropati trgovce, ki sedijo okrog ognja.«

»Ugovori razočaranja.«

»Bedak!«

»Vi ste bedakile!«

»Smo se že odločili, da jih ne napademo.«

»Brez oblube. Toda napravimo oblubo in bik nas bo podpiral.«

»Napad je izključen,« vikne Ramuzenti.

»Ti nimaš nič govoriti, ker ne poznaš te zadeve. Ti misliš, da je naš bik tako slaboten kot vaši bogovi. Toda ni tako.«

»Ugovarjam! Fenicijs